

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

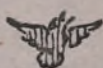
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H 10

VEJSTRUP FOLKEHØJSKOLES AARSSKRIFT

==== JULEN 1927 ====

Indhold.

Omslagstegning ved *Vald. Vaaben*.

Billede af *Peder og Metha Bukh* og lille *Folmer*.

Folkelighed	Af <i>Peder Bukh</i> .
Syn og Virkelighed	» <i>Anders Nørgaard</i> .
Historien og Livet	» <i>K. Jensen Elkjær</i> .
Fra H. C. Andersens Eventyr (med Vignet)	» <i>Karl Hedemann</i> .
Et samlet Sind	» <i>Th. Sehested</i> .
Pligtfølelsen	» <i>Karl Bagger</i> .
Ny Ungdom	» <i>Thøger Dissing</i> .
Nutid og Fortid	» <i>Niels Larsen</i> .
Kartoffelskimmel (med Vignet)	» <i>E. Dissing</i> .
Aaret, som svandt (med 5 Billeder)	» <i>Thøger Dissing</i> .
Elevmødet	» <i>Frater</i> .
Aaret, der svandt. II. (Med Helsebillede af <i>Christian Malthé Kragballe</i> , Vejstrup Højskoles første Forstander)	» <i>Peder Bukh</i> .
Endvidere Meddelelser angaaende: <i>Et kirkehistorisk Møde, Elev-</i> <i>mødet 1928 og Efteraarsmødet 1928.</i>	

Peder og Metha Bukh
og lille Folmer.

Medlemsskrift

for

Vejstrups Højskoles Elevforening.

Udgivet af Bestyrelsen.

XVIII.

Julen 1927.

Svendborg Amts-Bogtrykkeri.

1927.

Sørens
Pedagogiske Forlag
København V.

Folkelighed.

Der findes i vort Sprog et Ord, der hedder Folkelighed, hvis Betydning eller Indhold jeg gerne vil prøve at gøre Rede for her. Særlig vil jeg søge at vise, hvordan den Virkelighed, det Ord dækker, fødtes Grundtvigs Sjæl og blev ham bevidst.

Folkelighed har været til, saa længe Folkeslag har levet, men først hos Grundtvig klarede den, blev bevidst og fik sit Navn. Ordet Folkelighed er dannet af ham. Det brugtes meget af grundtvigske Folk paa Grundtvigs Tid og i Aarene efter hans Død, men nu hører man det ret sjældent, og bruges det, da er det i Reglen med andre Betydninger end den, Ordet havde i Grundtvigs Mund.

Iøvrigt bruges Ordet i ret forskellige Betydninger nu. Idet den oprindelige Betydning tabtes, men Ordet een Gang fandtes i Sproget, blev der Uklarhed. Ordet fik forskellige Betydninger, som dog alle har et vist Forhold til den oprindelige, men egentlig nærmere er Følger af Folkelighed end denne selv.

Siger man om f. Eks. en Embedsmand, at han er folkelig, da betyder det i de fleste Tilfælde, at han er jævn og ikke lader Stand og Stilling spille nogen Rolle i sit Forhold til Mennesker.

En anden Betydning af Ordet gaar mere ud paa det politiske, saa „en folkelig Mand“ kan betyde en demokratisk sindet Mand.

Men somme Tider bruges Ordet folkelig i Stedet for det fremmede Ord populær. Udtrykket „en folkelig Bog“ vil vist tiest betyde en populær Bog, altsaa en Bog, der er skrevet, saa den brede Befolkning kan læse den. Derimod er en folkelig Mand ikke det samme som en populær Mand. Den danske Tænker Rasmus Nielsen fremhævede en Gang i et Foredrag Forskellen. Han udtalte: „Den Mand, der leder et Folk til at udføre, hvad det helst vil, uden at spørge om, hvad det *maa* ville, han bliver populær, men ikke folkelig. Den derimod, der bevæger Folket til at udføre ikke hvad det helst vil, men hvad det *maa* ville, han bliver folkelig, men ikke populær; den populære gør Folket til Mængde, den folkelige Mand gør Mængden til et Folk.“

Men Ordet folkelig kan ogsaa betyde det samme som national. Og naar det bruges i den Betydning, er man vel nærmest ved, hvad Grundtvig mente. Men folkelig er alligevel ikke det samme som national og Folkelighed ikke det samme som Nationalfølelse.

Hvad er det da?

Man kunde maaske sige, at Folkelighed er Samhørighed med Folket, en Samhørighed, som kan blive saa stærk, at man kan sige, Folket lever i en, lever i den enkelte; den enkeltes Personlighed og Aandsliv — Liv i dette Ords dybeste Betydning — er Opvæld af Folkets Personlighed og Liv: af Folkets Aand. En saadan Samhørighed og den deraf udsprungne Samhørighedsfølelse eller Fædrelandskærlighed — det er Folkelighed.

Den har to Sider eller maaske rigtigere to Retninger, en i Dybden og en i Bredden; den bestaar baade af Samhørighed med Folket tilbage i Tiden og Samhørighed med *hele* Folket, som det lever nu.

Men lad os nu se paa, hvordan Grundtvigs Folkelighed blev til.

Den historiske Side kaldtes frem af hans Moder. Hun fortalte ham som Barn om Danmarks Historie i den ældre Tid, og om de stolteste af alle Heltene, Hviderne, fortalte hun, at de var hans Forfædre. Det var vel nok en Fejltagelse, men Grundtvig troede det baade da og siden.

„I de gamle Heltedage
gennem dig han har sin Rod“

siger han til Moderen om sig selv.

At faa fortalt om sit Folks store af en varmhjertet Moder vil altid give et Barn at forstaa, at Folket og dets Historie kommer det ved. Saa meget mere maatte det ske, naar disse store var Barnets egne Forfædre, hørte til dets egen Familie. Allerede fra da af følte Grundtvig sig i det inderste forbundet med sit Folk, følte, omend ubevidst, at Fortid og Nutid danner en levende Enhed.

Skal vi have fat i Oprindelsen til Grundtvigs Samfølelse med hele Folket, saadan som det levede samtidig med ham, uden Hensyn til Standsdeling eller andre ydre Forskelle, hans Landsmandsfølelse, da skal vi gaa til Almuekvinden Malene Jensdatter, der som Fattiglem levede i Grundtvigs Hjem. Hendes Sprog var ægte sjællandsk isprængt med folkelige Fyndord og Talemaader, og hun kunde fortælle og synge. Salmer sang hun mest, men det andet hun sang og fortalte var vist Folkeviser og Folkeeventyr. Hun vandt Grundtvigs Hjerter for Almuen og Almuedigtningen.

Gennem disse to Kvinders Fortælling var Grundtvig kommet til at leve stærkt med sit Folk. Men i hans første Ungdom afløstes hans sunde Selvfølelse af en gold Egoisme, og hans Samfølelse med Folket er saaledes svundet, at han kan overvære Københavns Forsvar 1801, uden at hans Sind paavirkes synderlig deraf. Heller ikke Steffens Forelæsninger Aaret efter fik Skorpen om hans Hjerter til at briste. Det skete først ved hans Forelskelse i Fru Constance

Leth 1805 tog hans Kamp mod denne Kærlighed. Hans bevægede Sind var nu modtagelig for Øhlenschlägers nordiske Ungdomsdigte, som førte ham til et nyt Møde med Nordens Oldtid, det første rigtig bevidste, og det blev et saa inderligt Møde, at Forbindelsen varede Livet ud. Med den første Kærligheds Selvhengivelse gribes han af og optager han i sig den nordiske Oldtids Aand. Som han der kom fra Kampen mellem Kød og Aand, var han underlig stemt til at kunne begribe og gribes af det Livssyn, som han allerede dengang saa var de hedenske Asadyrkeres: Livet er en Kamp mellem det aandelige og ædle (Aserne) paa den ene Side og det materialistiske, driftsbestemte (Jætterne) paa den anden, en Kamp, der beforder en Udvikling under et højere Styre (Nornerne) frem mod et bestemt Maal: Livets Lutring og Oprejsning gennem Undergangen.

Nu var Folkets Sag ham ikke længere ligegyldig. Tværtimod forstod han ikke, at Københavnerne, efter at Krigen var begyndt 1807, kunde tankeløst more sig ved Bal og Maskerade, og han skriver i Harme sit Digt „Maskeradballet i Danmark“, hvor han søger at mane Folket til alvorlig Efertanke. Han faar Syn for, at Op- og Nedgangstider i Historien altid skyldtes Kristendommens stigende og synkende Magt i Folkene. Han forstod, „at Guds frygt og Fædrelandskærlighed stedse var Betingelsen for Folkets Vel og Hæder.“ Han følte sig grebet af en mægtig Aand, der kaldte ham til Reformator og udraaber sit: „Ganger hen i Herrens Hus at bede.“

„Et Korstog alene kan frelse af Nød,
kan Sjælene frelse fra evige Død
og Rigerne holde ved Live.“

Han var grebet af Harme, han vilde tugte, han vilde være Reformator.

Da sker der noget afgørende med ham i 1810. Spørgsmaalet lød i hans Indre: Er du, som prædiker for andre, selv en Kristen? Han saa med et sit kolde Hjerte og følte, at uden Kærlighed var Troen gold. Han prøvede at kæmpe sig frem, saa Gud og hans Samvittighed kunde være tilfreds.

„Jeg kæmpe mig vilde
til Kærlighedskilde,
omskabe jeg vilde mig selv.“

Men han opnaaede kun, at hans Hjerte blev yderligere sønderknust — men netop *derved* opladt for Guds Kærlighed, den „rolig Kilde for Kræfternes Elv“. Ja, den Kærlighedsstrøm, som i hans Afmagt blev gydt ind i hans Sjæl, den forgrener sig som Kilder til al hans senere Virke. Og her er vi ogsaa ved den dybeste Kilde til hans Folkelighed.

Hermed skal ikke være sagt, at kun Kristne kan være folkelige, men kun dette, at her har vi den bedste Forklaring paa Dybden i Grundtvigs Folkelighed.

Nu var hans Stilling til Folket bleven en hel anden. Nu stod han ikke over eller uden for det og tugtede, nu stod han midt i det og ønskede at trøste. Nu følte han selv et Hovedansvar for Folkets indre Nød. Al Tanke om at blive Reformator var borte. Før havde han været for stor til at gaa ud og hjælpe sin Fader med at prædike for de sjællandske Bønder. Nu var det hans Lidenskab at tjene selv den ringeste og forkynde Guds Naade for alle. Nu var hvert Menneske blevet hans Broder.

Folkets Nød var ikke forbi. Økonomisk og moralsk voksede Armoden. Norge gik sine egne Veje. Og Grundtvig led med sit Folk, som vel ingen før eller senere. Men han fortvivlede ikke. Tværtimod rejste sig et „urimeligt Haab“ i hans Sind, et Haab, der var plantet i Guds Kærlighed. Dette arme skælvende Folk, der ikke en Gang kendte sin egen Nød, gennemlevede nu paa en Maade, hvad han selv nys

havde været inde i. Men han var blevet rejst, man kunde sige netop i Kraft af sin Afmagt. Var da ikke ogsaa Folket nu allermest beredt til at tage imod Guds Hjælp? Og kun den kunde jo dog rigtig hjælpe. Ja, i Folkets Afmagt laa der en Mulighed for, at Folket kunde lære i sit fremtidige Liv, udadtil og indadtil, at leve af Guds Naade i Stedet for at stole paa ydre Garantier.

Saa var det, han kom i Forbindelse med en Flok studerende ved Universitetet og med dem dannede et lille Brodersamfund, som lovede hinanden „af Kærlighed til Brødrene at vove Liv og Blod for Fædrelandet“ i den Overbevisning, „at det var umuligt (at redde Landet) uden fast og levende Tro til den levende Gud og Tillid til ham.“ Man vilde gaa med i Kampen for at indpode Hæren denne samme Overbevisning. Det fik man ikke Lejlighed til, men disse Oplevelser med de unge fik varig Betydning for Grundtvig. Det var, som den Pagt, han havde sluttet med de unge, blev for ham en Pagt med hele Folket; og den blev aldrig brudt.

Ja, det var gaaet saadan med Grundtvig i 1810 og de følgende Aar, at hans egne dybeste Oplevelser var saaledes blevet vævet sammen med Folkets, saa han aldrig mere kunde skille dem ad. Folkets Sorg og Glæde blev hans Sorg og Glæde, og følte han sig stærk i Aandens Kraft, da glædede han sig mere paa Folkets end paa sine egne Vegne.

Den Kærlighed til Danmark, som var vaagnet i Grundtvigs Hjerte, gjorde ham seende. Det er, som om Mor Danmark nu afslører sig for hans kærlige Blik. Han ser *det Danske*. Han ser *Folket*.

„Folket“ var ellers noget, man paa den Tid ikke kunde tale om. Inden for Rigets Grænser boede Nationen. Den omfattede Holstenerne og de tysktalende Flensborgere saa vel som alle andre Kongens Undersaatte. Det var Rigsomraadet og Kongens

Person, der bandt en Nation sammen. At der var andre indre og aandelige Baand, det forstod man ikke, om end man nok kunde tale om den fælles ærefulde Historie.

Men saa er det, at Folket som en aandelig eller i alt Fald sjælelig Enhed dukker op i Grundtvigs Bevidsthed — forresten ikke uden Paavirkning fra Tyskeren Fichte.

Vi kan i Bladet Dane-Virke, som Grundtvig udgav 1816—19, se, hvordan det klarer sig for ham. Han begynder ligesom paa bar Bund med at paastaa, at der er noget ejendommeligt Dansk i Sind, Sæd og Tænkemaade saavel som i Poesi, Sprog og Historie, og han vil nu vise, „hvor ens og elskelig en Aand, der gaar gennem alt det ægte Danske i Rim og Krønike, i Sprog og Love.“ Og han prøver ogsaa at vise, hvori det Danske bestaar, siger, at „Ærlighed og Sanddruhed, Mildhed og Ømhed, Blyhed og Troskab er, hvad Historien erklærer for ægte Dansk, og hvad vi med et Ord kalder Danskhed.

Han siger ogsaa, at *Sproget* er det forbindende Baand. Et Folk kan ikke miste det uden at dø. Og saa søger han, som Tilfælde var med selve Folket, at vise, hvori det danske Sprogs Ejendommelighed bestaar: „Det er mellem alle bekendte Sprog det mest enfoldige og trohjertige, men derhos fuld af den sødeste, naturlige Velklang og lige skikket til at udtrykke de højeste Betragtninger, de dybeste Følelser og den vittigste Skæmt.“ Og vi nulevende er en Del, et sidste Led af denne Helhed: „Inderlig og hemmelig er vort Liv knyttet til vore Fædres, hvoraf det i alle Maader udsprang; det er som deres Hændelser vederfores os selv i en underlig dunkel, men inderlig kær Barndomstid.“

Nu ser han Folket, ser Enheden i Folkets Liv. Men hans Stilling var bleven en lignende som før 1810: han staar udenfor, nu for at betragte som før

for at tugte. Og atter oplever han en religiøs Krise, føler sig aandsforladt og knuges af Ensomhedsfølelse. Men atter lyser ogsaa Guds Aand op i hans Sjæl, og han opdager, at han, tværtimod at staa ene, staar midt i den kristne Menighed. Han opdager i disse Aar (1824—25) Menigheden. Han havde jo vel før set den historisk sammenhængende kristne Kirke eller Menighed. Men nu saa han, at denne Menighed var et Aandssamfund, at den var Kristus selv, som han nu lever her paa Jorden i Helligaanden. At Mennesker, der var med i Menigheden, var eet i Kristus, Grene paa ham som Vintræet, Celler i hans Legeme: Menigheden. Det at være et kristent Menneske bestod da i at være med i Menigheden, saa Guds Aand levede i et Menneskes Hjerte.

Men nu det at være et dansk Menneske, det at høre til et Folk. — Fra det kristelige faldt der for Grundtvig Lys over det folkelige efter 1825. Folkets Enhed havde han jo set, som han før havde set Kirkens. Men nu ser han, at ogsaa Folket er et Aandssamfund. Han forstod, at som Helligaanden havde skabt og var et med Menigheden, saadan havde Folkeaaanden skabt og var et med Folket. At være Dansk var da dybest set, at den danske Folkeaaand levede i et Menneskes Hjerte. Han saa, at alle Danske udgjorde en Livsenhed, som Folkeaaanden skabte.

Saa fik ogsaa Modersmaalet en dybere Betydning. Det var ikke alene det forbindende Baand, det Baand, som bandt alle Danske sammen; men i det levede Folkeaaanden. Paa Bunden af Modersmaalet vældede en Livskilde: det levende Ord, som Folkeaaanden boede i. Ogsaa her var det Lyset fra den kristne Menighed, der kastede sit Skær over Folkelivet for Grundtvig. Som i Menigheden Aandsordet ved Daab og Nadver var Livskilden, Aandens Bolig, saadan maatte Folkelivet have sit Aandsord.

De kristne Kirker og de kristne Præster skulde efter

denne Grundtvigs kirkelige Anskuelse være Arnesteder og Redskaber for Helligaandens Gerning med Mennesker. Men tilsvarende skulde Højskolen og Højskolelæreren efter Grundtvigs folkelige Anskuelse være Arnesteder og Redskaber for Folkeaaendens Gerning, være Tjenere for det levende Ord, saa Folkekraften og Folkefællesskabet kan vokse.

Saa forstaas maaske, hvad der blev sagt i Begyndelsen af denne Artikel, at Folkelighed er Samhørighed, er dette, at Folket lever i den enkelte, saa hans Personlighed og Aandsliv er Opvæld af Folkets Personlighed og Liv, d. v. s. af Folkets Aand. Den, der lever saadan og véd det, føler det, han bliver folkelig.

Og saa bliver han for Resten ogsaa nok demokratisk i sin Tankegang, jævn i sin Væremåde og populær i sin Form. Og bliver han det, saa bliver han det sundt og sandt, uden al Bismag af noget tarveligt.

Vi trænger haardt til Folkelighed i vore Dage. Vi trænger til at blive saa knyttede til den Helhed, som Folket er, saa vi tvinges indenfra til at sætte Folkets Ve og Vel over vore egne, vor Stands, vort Partis, vore private Interesser. Hvis ikke der er nogle i et Folk, der kan det, saa kan Folket ikke leve.

Men vi trænger ogsaa til Folkelighed for vor personlige Lykkes Skyld. For Lykken vindes ikke, uden man knyttes saadan til noget større, at man nødes til at glemme sig selv i selvopfrende Kærlighed.

Peder Bukh.

Syn og Virkelighed.

I det lille grundtvigske Vennelag, der for snart hundrede Aar siden begyndte at danne sig, var der en levende Følelse af, ikke blot, at man selv havde fundet, hvad Hjertet trængte til, men ogsaa, at Livet i det Vennelag betød en Genfødelse og Fornyelse af Kristenlivet i Danmark, ja, hvad mere var, tillige en ny Tid for hele Kristi Menighed. Midt i en Ørken tid lod Gud nu springe Kilder, midt i en Mørketid havde han givet Lys. Den sjette, nordiske Menigheds Tid var inde. Den skulde pege paa det, som andre Tider havde overset, hvad der var den faste Grund, hvorpaa Menigheden byggede, og som aldrig kunde røkkes, selv i de vildeste Opløsningstider.

I Forordet til „Kristenhedens Syvstjerne“ skrev saaledes Grundtvig i Halvtredserne: „Først hos os i den højnordiske Menighed, kan Kristenlivet i Tro, Haab og Kærlighed igen, som Ordets og Helligaandens Gerning, efterhaanden vinde menneskelig Skikkelse og menneskelig Vækst . . . Vi kan derfor godt haabe, at den sjette Menighed kan naa selv forbi Irenæos til Polykarp i den græske Menigheds Johanneskreds“. Og „da der dog hos os baade i folkelig og kristelig Henseende er sket en levende Opvækkelse, saa tør vi nok kalde det en afgjort Sag, at vor Time er kommen.“*) Nu var den nordiske

---

*) N. F. S. Grundtvig: Kristenhedens Syvstjerne, 3. Udg., 1883, Forordet.

Menigheds Tid kommet, og den skulde betyde en ny Reformation, som skulde give Menigheden en lignende Fylde og Glans som i den efterapostiske Tid.

Paa de store nordiske Kirkemøder 1857, 1859 og 1861 var det ogsaa de grundtvigske Sejrstoner, der gav Møderne baade Styrke og Farve. Der var en Kraft over disse Møder, der i saa Henseende danner en underlig Modsætning til f. Eks. det i Aar i Frederiksborg afholdte nordiske Kirkemøde. Men denne Kraft skyldtes især de grundtvigske Ordførere, der forkyndte deres store Syner.

Naturligvis var en saadan Følelse en vældig Løftestang under den unge Bevægelses Kamp og Strid for at vinde frem, men ogsaa for mange en Anstødssten. De syntes, det var anmassende og hovmodigt at have saa høje Forestillinger om ens egen Betydning.

Men hvad laa der nu bagved denne Følelse? De, der sagde „Hovmod“, havde slet ingen Forstaaelse deraf. De forstod lige saa lidt som de, der sagde om den første Discipelskare, at den led af sindsygt Hovmod, naar den drog ud for at bringe Frelse til den faldne Verden, eller som de, der sagde om Luther og hans Folk, at de var taabeligt hovmodige, naar de mente at kunne reformere Kristenheden. Vilde de forstaa Sejrsfølelsen baade i det ene og andet Tilfælde, maatte de forstaa, hvad de Mennesker havde oplevet, noget, der havde fyldt dem med en Glæde, større end Ord kan udtrykke, men ogsaa med den dybeste Ydmyghed.

Saaledes ogsaa med det grundtvigske Vennelag. Bag ved dets Sejrsfølelse laa Oplevelser, der havde fyldt det baade med Glæde og Ydmyghed, og ikke teoretiske Overvejelser eller teologiske Spekulationer.

De havde oplevet, at Guds Ord lever. Jesus Kristus, der er Guds levende Ord til os, Ordet, der blev Kød og tog Bolig iblandt os, den korsfæstede

og genopstandne, lever som Ordet i sin Menighed, lever i Menighedens Hjerter som Tro og i dens Mund som Bekendelse. Før havde Ordet for dem været dødt, dødt som livløse Ord i en Menneskemund eller som Skrift, men nu havde Aanden gjort dem levende for dem: „Blegt som et Lig var Livets Ord, dødt det os laa paa Tunge, Aand dog fra Herren i det for, Engle derom vil sjunge.“ „Ordet laa i Bogstavbaand, drillet af hver Daare, Ordet nu som Liv og Aand ler ad Ormegaarde, smutter gennem Hænder let, bryder som Guds Aandedræt alle Baand og Lænker.“

Ud af denne Oplevelse udsprang der en mageløs Lovsang, som gav os de herligste Salmer. Hvad kan vel i vor Digtning sammenlignes med vore Pinsesalmer.

Men der udsprang ogsaa en Forvisning om, at der nu begyndte en ny Tid for dansk Kirkeliv: „Lyd da højt vor Frydesang, mens vi Negen binde, frydelig i Danevang Ordets Bække rinde.“

Og endelig en Følelse af, at der i det hele kom en ny og bedre Tid for Kristi Menighed.

Det var store Syner. Men nu Virkeligheden, hvorledes blev den?

Ingen vil nægte, at det var en underlig rig Indsats, der gennem den grundtvigske Bevægelse blev givet i dansk Folkeliv. Vi kan ikke vel tænke os, hvorledes det havde set ud i Danmark, i vor Skole, i vor Kirke, i hele vort Folkeliv, om ikke den Indsats var blevet givet. Hvad er mere „anerkendt“ end Højskolen. Blev ikke vor Folkekirke forsynet med en grundtvigsk Retning? Heldigvis kunde da ikke grundtvigianismen indføres som i sin Tid Reformationen. Det kan være slemt nok med „Retningen“, der blev anerkendt. Men vist er det, at det mangler ikke i vore Dage paa Anerkendelse overfor den Indsats, der blev givet fra grundtvigsk Side.

Og det synes, som om man ogsaa i Udlandet har begyndt at faa Øje for Grundtvigs Betydning, vel

ikke just hans kirkelige, men saa desto mere hans folkelige Gerning og dens Betydning.

Jovist, der kan skrives et opbyggeligt Kapitel om, hvormeget der blev til Virkelighed af det, man drømte om i Bevægelsens Ungdom.

Men blev alligevel ikke Virkeligheden fattig i Forhold til Synerne? Vi faar indrømme det. Stillingen er saadan, at Ugleskrigene nok kan skurre slemt i Ørene. En nuværende Biskop skrev for en Del Aar siden, at grundtvigske Folk afskar sig selv Muligheden for at kunne hjælpe i Nutidens Vanskeligheder, i samme Grad de tog deres Stade i det oprindeligt grundtvigske.*) I Høst stod den gamle Præst Morten Pontoppidan paa Liselund og sagde, at den grundtvigske Retning maatte opgive det oprindelige Syn, om den ikke helt skulde være uden Betydning i Nutiden og Fremtiden. Ugleskrig er der nok af. Og nægtes kan det ikke, at Virkeligheden er fattig nok. Det er, som om Stødkraften ikke rigtig er til Stede mere.

Nu er der jo naturligvis dem, der vil sige, at Virkeligheden blev fattig i Forhold til Synerne, fordi den „grundtvigske Anskuelse“ alligevel ikke var rigtig. Det er jo saadan, Ugleskrigene lyder.

En berømt tysk Kirkehistoriker hævder, at i Historien var der i de store Bevægelser en „Koefficient“, en medvirkende Aarsag, der var forkeret, men alligevel blev en mægtig Drivkraft.

De første Kristne havde saaledes det forkerete Syn, at Herrens Genkomst var nær. Men det blev en mægtig Drivkraft i den første Mission. „Hvilken Løftestang har ikke atter og atter siden Augustins Dage *Prædestinationstanken* været, overalt hvor Synds- og Naadeserkendelsen vaagnede op paany —. Hvor har ikke Udvælgelsesbevidstheden begejstret

---

* V. Ammundsen: Den unge Luther, 1907, S. 123.

Cromwells Skarer og styrket Puritanerne paa denne og hin Side af Oceanet. . . .“*)

Saaledes skulde det grundtvigske Syn paa Troens Ord være noget i og for sig urigtigt, der dog giver Bevægelsen Styrke i dens Ungdom.

Det er et Spørgsmaal, der ligger udenfor al Diskussion, for den, der mødte Guds *levende* Ord i Menighedens Tro og Bekendelse og derigennem fandt Vej og Hjælp til at leve med i Menighedens Herlighed. Det er ogsaa et Spørgsmaal, som det kun lidet nytter at diskutere, da det kun er ad Aandens og Livets Vej, det afgøres. Og den, der har hørt Livets Ord, vil heller aldrig føle, at den Indsigelse, der gøres, har nogen som helst Betydning.

Nej, saa gør den Tale mere Indtryk, som gaar ud paa, at de, der skulde bringe Vidnesbyrdet om det grundtvigske Kristendomssyn frem, blev daarlige Vidnere.

Det er jo en Klage, der jævnlig lyder. I Morten Pontoppidans førømtalte Foredrag var der jo ogsaa noget af den Klage, selvom Skavanken, han klager over, kunde føres helt tilbage til Grundtvig selv og til hans første Disciple. Troens Ord skulde være taget i Brug som Kætteralen. Jeg tror nu, saadan Tale i det hele hviler paa en Misforstaaelse, selvom det er muligt, at enkelte brugte Troens Ord som Kætteralen, men saa var det altid, fordi de ikke hørte den som et *levende* Ord i Herrens og Menighedens Mund, men den var for dem blevet til et kristeligt Mindstemaal, en Formel eller Lærebekendelse, altsaa akkurat det stik modsatte af det, der fik Lovsangen frem og gav de store Syner.

Det er jo i det hele umuligt andet, end at der i en gammel Bevægelse maa vokse en hel Del frem, som er saa langt borte fra det oprindelige, at der

---

*) Harnack: Kristendommens Væsen. Oversat af E. Lehmann, 1900. S. 125.

ikke blot ikke mere er nogen Forstaaelse deraf, men at det blev det oprindelige saa modsat og i Virkeligheden fjendtligt, som tænkes kan.

Jeg kunde for min Part klage ganske anderledes end Pontoppidan, men ganske vist slet ikke paa det Punkt, hvor han satte ind, thi det synes mig at ligge helt ved Siden af Virkeligheden og bunde i Mangel paa Forstaaelse af, hvad det oprindelige, der skabte Lovsangen og Synerne, egentlig er.

Men der er nok andet. Det synes ofte smaat med den oprindelige Forstaaelse af det grundmenneskelige. Hvor tit bliver det opfattet paa den fladeste Maade, som noget „ikke-pietistisk“. Og end det folkelige! Vi behøver blot at tænke paa den noksom besynderlige Strid om „Højskolesangbogen“, der vilde „nedruste“ ved at tage „krigerske“ Sange bort og beskære andre, der fandtes at indeholde upassende Udtryk, f. Eks. Henrik Pontoppidans Genforeningssang eller Grundtvigs „Hvad Solskin er . . .“ med de formastelige Ord: „Som Dansken sejred en Sommerdag og jog af Marken de lede Trolde“. Spørgsmaalet havde den alvorlige Side, at den vidnede om manglende Forstaaelse af det grundfolkelige og en Tilbøjelighed til at sætte forloren Humanisme i Stedet for det. Men det hele havde derimod intet som helst med militaristisk eller antimilitaristisk Sindelag at gøre. Vi kunde gaa videre og sige: paa samme Maade forveksles ofte i Kredse, der bærer grundtvigsk Betegnelse, Frihed, virkelig Frihed og Tolerance. Og allerværst er det med den manglende Forstaaelse hos mange netop af Troens Ord som et levende Ord i vor Herres Mund og af Menigheden som Aandens Fællesskab. Hvor stærkt lyser det ikke frem gennem mange Træk i Nutidens grundtvigske Kirkeliv. Man kan for Alvor drøfte det Spørgsmaal, om det er muligt at leve Kristenliv uden Daab, at tage udøbte til Alters, om ikke det egentlig afgø-

rende er Grebethoden. Som om ikke en Johannes Døber for Alvor var kristusgrebet, men dog, omend den største af alle kvindefødte, mindre end den mindste i Himmeriges Rige.

Jo, der er til visse nok at klage over. Maaske ogsaa de Brydninger, der nu er indenfor grundtvigske Kredse, vil føre til Sprængning, saa det bliver klart for Alverden, at der maaske kun er en endog meget lille Kreds, for hvem det oprindeligt grundtvigske er en Hjertesag.

Men det skyldes heller ikke tilsidst daarlig Forvaltning af Arven, at Virkeligheden blev saa meget fattigere end Synet. — Det skyldes, at Tiden endnu ikke er moden til at tage imod det, som Grundtvig gav Hjælp til at forstaa. Vi er endnu ikke kommet saa vidt ud i Opløsning og Individualisme, ikke endnu blev vi saa forkomne i protestantisk Skriftlærdom, Pietisme og Rationalisme, at vi følte Nøden dybt nok. Derfor blev det andre Retninger, der sammen med Kulturforgudelse, Retninger som Pietisme og Calvinisme, der fik Vind i Sejlene. Men Tiden kommer nok, da man vender sig mod det, som Grundtvig kastede Lys over. Maaske man vil kalde det med et andet Navn end hidtil, hvad jo ogsaa kan være ligegyldigt. Men man vil arbejde paa at bringe Virkeligheden i Overensstemmelse med det Syn, der straaledede for Menneskers Øjne, da de hørte, at Guds Ord er et levende Ord, og det lever i Menigheden, der „under Kors med ærlig Hu Troen og Daaben forene“.

Anders Nørgaard.

Historien og Livet.

Staar vi foran et stort Spejl inde i en Stue, da ser vi inde i Spejlet et Billede af os selv og vore Omgivelser i Stuen. Den Maade, vi betragter Billedet inde i Spejlet paa, kan være mer eller mindre heldig eller uheldig.

Der er ogsaa andre Spejle, vi kan betragte os selv og Menneskelivet i, og her gælder det ogsaa om, hvorledes vi ser i dette Spejl. Tager vi H. C. Andersens Eventyr, da er disse et fortræffeligt Spejl. Med stor Skarpsindighed og Ironi viser han os Menneskelivet og dets Love, naar han lader baade Mennesker, Dyr, Blomster, Laser, Flipper og Stoppe-naale optræde og tale med hinanden.

Henrik Ibsen og Søren Kirkegaard holder ogsaa et mesterligt lavet Spejl op foran os Mennesker, det gælder blot om, at vi har de Øjne, der maa til, for at se i dette Spejl; men det største og bedste Spejl, vi kan se i, er Historien, Menneskeslægtens Levnedsløb.

Hvad siger Grundtvig om vor egen Historie? Saaledes: „Det er helt underligt et Sprog hun har, den Danasaga, hun taler kun saa jævnt, og dog saa snildt om gamle Dage, et Spejl hun fører i sit Skjold, hvor Nyaar sig med Hedenold i Lignelse forene“. Ja, derfor finder vi os selv saavel i Mytologien som i den nyere Historie.

Hvad siger Ingemann om Historien? Saaledes: „Og I, der lyste i Tider dunkle, som klare Nordlys paa Himlen funkle, lys atter for os i natlig Tid, I Aandekæmper fra Herrens Strid! Og blunder atter i Blødheds Drømme mit Fødeland ved de dybe Strømme, — hvad heller raser i blinde Lyst, forvildet Slægt mod sit eget Bryst, — da ryster Sjælen og vækker Aanden, og styrker Hjertet og ruster Haanden til dansk og stor og til herlig Id, — til Danmarks Frelse i Nødens Tid!“ Lad os tænke alvorligt over saadanne Ord. Hvad siger Profeten Malakias om Historien? Han taler om Fædrenes Aand, der maa komme til Børnene, saa Børnene maa vende sig til Fædrenes Liv, de ulydige til de lydiges Forstand, at ikke Landet skal slaas med Ban. Disse Ord kunde passende staa over enhver Højskoles Dør, da dette maa være dens allervigtigste Opgave, at vise Ungdommen Historiens store Skikkelser, saa det maa gaa op for dem, hvad Danskhed og Kristendom er.

Bjørnson siger om Historien: „Hun tog os paa Fanget, den Gang vi var smaa, og gav os sin Saga med Billeder paa, vi læste, saa Øjet blev stort og vaadt, da smilte den gamle og nikkede blot, — da løstes Begejstringens rullende Fon, da døbtes vi af hendes mægtige Aand, da stod over Fjeldet et Syn i Glød, som siden os maned indtil vor Død“. Dejligt at opleve dette, det giver Glæde, Kræfter og Velsignelse over vort Liv.

Nu kan der fortælles Historie paa mere end en Maade. Man kan fortælle refererende, saadan som vi har læst det, og vi kan tale om Historien, fordi vi er bleven interesserede i Historien paa en eller anden Maade, vi kan møde Mennesker, der var grebet af historiske Syner, og dernæst kan vi tale om Historien, fordi Guds Aand og Folkets Aand har vakt os og vist os de historiske Syner.

Grundtvig betragter Historien, Menneskeslægtens Levnedsløb, som et enkelt Menneskes Levnedsløb med en Barndomstid, Lømmelalder, Ungdomstid og Manddomstid. Disse Tider kunde vi ogsaa dele i en Fantasi-, Følelses- og Forstandstid. Derfor mener jeg, det er bedst, at Historien fortælles i Sammenhæng, saa faar vi mere Indblik i og Udsyn over Historien, kommer mere til at forstaa Sammenhængen mellem Aarsag og Virkning, samt forstaa Livets Love, de Love, som ikke er lavet af Mennesker.

I Jødefolkets Historie kan vi ogsaa forfølge en Fantasi-, Følelses- og Forstandstid. Jødefolkets Historie fremstilles i Bibelen, der bestaar af en hel Del gamle Oltidsskrifter, indtil vi naar frem til den historiske Tid, og vi finder i denne Bog, som i ethvert Folks Oltidshistorie, baade Mytologi og Sagn; men Jødefolket fandt ind til Troen paa en levende Gud, blev Guds udvalgte Folk, og derfor ligger deres Historie i et langt højere Plan end andre Folks Historie i samme Tidsrum. Derfor møder vi i Bibelen de vældigste Skildringer af Modsætningen mellem Lys og Mørke, ondt og godt, Sandhed og Løgn, Gud og Djævelen, saa mægtige og sande, saa at Bibelen alle Dage vil være Bøgernes Bog; men vi kan ikke sige, at Bibelen er en Aabenbaring fra Gud, Guds-Ordet, der er kommen ned fra Himlen for at give Verden Liv. Nej, Guds-Ordet møder vi i Jesus Kristus, og han har givet sig selv i det Ord, han gav til sin Menighed, da han indstiftede Daaben og Nadveren.

Naar vi taler om Livet, kan vi mene forskelligt dermed, vi kan skelne mellem fire Slags Liv, det legemlige, det sjælelige, det religiøse og det aandelige Liv, som naturligvis ikke kan skilles ud fra hinanden, ligesom Sjæl og Legeme, saalænge Mennesket lever. Det gaar jo heller ikke an, at vi vilde dele Menneskers aandelige Liv i fire Slags efter

Lignelsen om de fire Slags Sædejord; thi vi har jo noget af alle Slags Sædejord i os, det kommer blot an paa, hvilken Slags, der er Midtpunktet i vor Sjæl og bliver det bestemmende i vort Liv, den gode eller den daarlige Jordbund. Guds Bestemmelse er, at Torne og Tidsler maa kvæles, og Sædekornet faa Lov til at vokse i ren og god Jord, saa det maa fuldkommes indtil Vorherres Jesu Kristi Dag.

Bibelen begynder med at fortælle os om baade den døde og den levende Organismes Tilblivelse. Om Tilværelsens Ophav, om Livets Opstaaen, kan Videnskaben intet sige; men vi tror, at Gud Fader, den almægtige, ved sit Ord har skabt Verden og givet Liv og Aande. Han sagde i Tidernes Morgen: „Bliv Lys“ og „Bliv til“, saa kom der Lys, hvor der før var Mørke, al Skabningen vælder frem, Livet begynder at røre sig i Naturen, i Cellerne, Udviklingen med alle dens Muligheder sættes i Gang. Her møder vi det legemlige Liv, der stadig forplanter sig videre og videre til Dagens Ende.

Det er glædeligt at møde Mennesker, der kan fryde sig og undre sig over al Guds Skabning. Der findes jo Mennesker, der slet ikke kan se det skønne i Naturen og Menneskelivet, og dog er der saa meget, som vi skulde bøje os for i undrende Ærbødighed, for se til Bunds i al Skabningen formaar vi ikke, her maa vi blive smaa Mennesker og sige med Brorson: „Hvad skal jeg sige, naar jeg ser — — osv.“ Lad os se lidt ud i Universet, det uendelige Himmelrum, derude er en Stjerne, som hedder Jupiter, den er 1300 Gange saa stor som Jorden, og Solen er 1000 Gange større end Jupiter. Solens Afstand fra Jorden regnes til 20 Millioner Mile. 200,000 Gange den Afstand saa kommer vi til den nærmeste Fikstjerne efter Solen. Se op paa Stjernebilledet Orion, i dette Billede findes Betelgeuse, inden i den kan rummes 30 Millioner Sole, Omkredsen af denne

Stjerne er lig Mars' Bane omkring Solen. Ja, vor Forstand staar stille, og vi maa sige med Chr. Ricardt: „Ak, I høje Himmelsale med de aabne Stjernebuer, angst og svimlende jeg skuer ud i Eders Evighed. Ingen Ende, ingen Bund, — ingen Grænse, ingen Grund. Jeg maa grue, jeg maa svimle over dette Dyb af Himle“. Vi føler, vi trænger til at synge: „Herre, lær mig ret at blive lille, da forstaar jeg først, at du er stor“. Eller lad os tænke paa Amøben i det store Hav, dens Krop bestaar af een Celle; af saadanne Celler er der bygget op Kæmpe-dyr som Hvalen og Elefanten, hele Dyre- og Plante-verdenen samt Menneskets Legeme. Bøjer vi os i undrende Ærbødighed for alt dette?

Det andet Slags Liv, det sjælelige, kom frem ved Menneskets Skabelse, — ja, vi kan jo ogsaa med god Grund tale om Sjæleliv hos Dyrene. — Men det var Livets største Under, da Guds Aand tog Bolig i Støvet, Mennesket blev til og fik en Sjæl, hvori der blev nedlagt de forunderligste Evner og Muligheder. Derinde i Sjælen bor Erkendelse, Følelse, Villie, Fornuft, Tænkning, Hukommelse osv. Mange Mennesker faar aldrig disse Sjæleevner udviklede, fordi de ikke bruger dem. Det koster noget, der maa arbejdes med Sjæleevnerne, for at de kan udvikles, og vi maa forbavses over, hvad Mennesker har naaet med Hensyn til at faa Herredømme over Naturens Kræfter, og hvad der i Nutiden frembringes i teknisk Henseende, og saa staar vi maaske endda lige ved Begyndelsen af denne vældige Udvikling, der er naaet i den sidste Menneskealder. Ja, naar vi staar ved et lille Barns Vugge, da aner vi ikke hvilke Evner og Muligheder, der ligger gemt i Barnets Sjæl. Vi fik ikke lige store Evner, men tager vi fat paa Opgaverne, da vil Evnerne vokse i samme Grad, som vi tager Opgaverne op, og der er nok at tage fat paa her i Livet.

Det tredie Slags Liv, det religiøse Liv, finder vi i Jødernes Historie, i den gamle Pagt og i al hedsensk Gudsdyrkelse, fordi Mennesket efter Syndefaldet har maattet erkende, at de trænger til Hjælp i Nødens Stund, og fordi der i Mennesket findes Længsler efter det tabte Paradis. Det religiøse Liv kan give sig Udslag paa mange Maader. Nogle søger ud i Ensomheden for at gruble over Livet, andre gaar ind i et eller andet Kirkesamfund, for der at finde det, de søger; men det fjerde Slags Liv, det aandelige Liv, fandt de ikke. De kender ikke Julens, Paaskens og Pinsens Festglæde. Dette Liv synger vi om i Salmen „Stiftet Guds Søn har paa Jorden et aandeligt Rige“, og her møder vi Riget, som ikke er af denne Verden. Det begyndte i Jerusalem den første Pinsedag, og vi synger om denne vidunderlige Oplevelse i Grundtvigs mageløse Pinesalmer. Den Fest og Glæde, som Mennesker selv laver sig, er for intet at regne mod den Glæde, som et Menneske oplever, naar Guds Aand gør Ordet levende i deres Hjerter, da oplever vi, at Vorherre selv er til Stede i sin Menighed med sine Gaver ved Daab og Nadver, og Menneskehjertet maa bryde ud i Lov og Tak og Pris over Barneretten i Guds Rige og Fællesskabet i Guds Menighed. Men derfor er det ikke lovet os, at vi skal her i Verden blive fri for Sorgerne og Kampen og Striden, og i saadanne Stunder er det godt, vi ikke staar ene. Vorherre vil hjælpe os gennem det, som er svært, blot vi bøjer os dybt nok og tager imod den Haand, som Vorherre rækker ud imod os.

Det maa da blive Højskolens bedste Gerning at fortælle Eleverne om Folkeliv og Kristenliv gennem Tiderne, saa de maa opdage, at Livet er værd at leve, faa mere Forstaaelse og Klarhed over den Verden, vi lever i, og lære „sin Gud og sig selv at kende“.

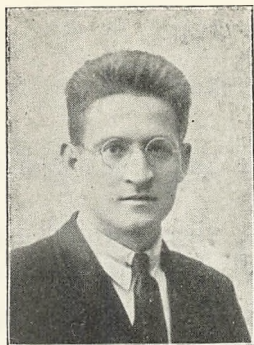
„Oplysning være skal vor Lyst,
er det saa kun om Sivet;
men først og sidst med Folkerøst
Oplysningen om Livet.“

Lad os med Grundtvig føle Sandheden i disse
Verslinier.

Nu er det snart Jul, og jeg vil saa slutte med
at ønske en god Fremtid for Vejstrup Højskole og
ønske alle — en glædelig Jul!

K. Jensen Elkjær.

Karl Hedemann.

Fra H. C. Andersens Eventyr.

„Hold fast! tro ikke du falder, saa falder du ikke,“ siger H. C. Andersen i sit Eventyr „Isjomfruen“.

Disse Ord staar som et Valgsprog for Eventyrets Hovedperson, Rudy. De vidner om et friskt Livssyn, et Livssyn, som fortæller, at han, der ejer det, vil fremad og har en frejdig Tro paa, at det nok skal lykkes. Men skal det ret efterleves, kræver det baade en fast Villie og en sejt Energi. Ejer et Menneske disse Egenskaber, er der ingen Tvivl om, at han vil naa noget her i Livet.

Rudy er netop den, som har faaet disse Ting i Vuggegave. Han er en helstøbt Karakter. Aldrig gaar han af Vejen for Faren. Katten havde været hans Læremester: Hav Øjne i Hovedet og vær smidig i Lemmerne! Er der en Kløft, saa spring over og hold dig fast, det gør jeg!

Og naar Rudy som Dreng sprang omkring oppe paa Bjergskraaningerne og klatrede som en Kat op ad de stejle Klipper for at hilse Solen med et frejdigt Godmorgen fra den højeste Fjeldspids, da glemte han ikke sin Lærdom, men holdt fast. Og naar Solstraalerne da kyssede hans friske, røde Barnekinder, og han aandede den friske Bjergluft med den krydrede Duft af Dalens Krusemynter og Fjeldenes blomstrende Urter, var det, som om alle Naturens gode Aander slog Kreds om ham, og Svimmelheden, der sad og lurede i den skumle Bjergkløft efter sit Bytte, maatte i afmægtigt Raseri lade ham staa.

Det er et Eventyr, men dog taget ud af Virkelighedens Verden. Kender vi ikke alle, hvordan allerede i Barndommen Kampen mellem gode og onde

Magter om Herredømmet over et Menneskes Sind begynder? Men hos den friske Barnesjæl, der sorgløst lever sit Liv, omgivet og skærmet af gode og kærlige Magter, kan Isjomfruen ikke fange sit Bytte.

Alligevel er det, som H. C. Andersen siger: „Isjomfruen og hendes Sendebud, Svimmelen, begge gribe de efter Menneskene, som Polyppen gribe de efter alt, hvad der rører sig om dem.“

Livet igennem varer Kampen. Det onde, der forvandler Menneskehjertet til Is, lukker Hjertervarmen ude, gør Kærligheden hjemløs, er kun altfor meget Realitet til, at vi ikke skulde kende det. H. C. Andersen har mægtig og fint symboliseret denne Magt i Isjomfruen. Virkeligheden har syntes ham for haard og ond, og derfor har han ligesom hængt et Slør for. Men derigennem faar vi et Bevis paa Digterens bløde og kærlige Barnesind.

Han er Lysseer. For Menneskene kæmper „de milde og kærlige Naturaander, Solstraalernes Døtre; de lejrer sig hver Aften i Krans paa Bjergtinderne, udbrede deres rosenfarvede Vinger, der, alt som Solen synker, blusser rødere og rødere, de høje Alper gløder —“

Og naar Isjomfruen siger: „Større og stærkere har jeg fanget,“ da lyder det som Sang fra Solens Døtre: „Han er større og stærkere, han er aandigere end selv vi. Han stiger højere end Solen vor Moder! Han har Trylleordet, der binder Vind og Vove, saa de maa lyde ham og tjene ham. I løser den tunge og trykkende Vægt, og han løfter sig højere.“

Og saa tilføjer H. C. Andersen: „Saa dejligt lød det klokkelignende Kor.“ — Ja, læser man Eventyret, standser man uvilkaarlig paa dette Sted og gentager: Saa dejligt lød det klokkelignende Kor! Det klinger med en sølvklar Klang ud af Eventyrets fine og rene Poesi. Her er Digteren naaet højt i sin Tankeflugt. Han hæver sig som Poesiens kongelige Fugl og

holder sig svævende paa de udbredte Vinger i det høje Blaa.

Hans lyse Tro paa det Godes Magt og Sejr og hans Vished om Menneskets Storhed, dets aandelige Adelskab, Slægtskabet med det guddommelige formaar at hæve ham op til de Aandens Højder, hvor ogsaa Grundtvig har været, da han skrev de stolte og uforglemmelige Ord:

„Saa er vi alle Kongebørn
skønt fattige og ringe,
og højere end nogen Ørn
sig Tanken kan opsvinge.“

Denne mægtige Lystro eller Lyslængsel er det, som bærer Livet for H. C. Andersen, og Rudy i Eventyret er i mange Maader Digterens Spejlbillede. Paa Rudys Farter over Fjeldene var det Mod og Kækhed, der bar ham. Naar andre maatte rejse med Jernbane og Dampskib for at komme uden om Bjergene, gik han over Fjeldene: „Ingen Vej er saa høj, man kan jo komme den.“

Intet Under, at Isjomfruen maatte rase afmægtig overfor en saadan Tro; thi hvor Tvivlen ikke har faaet Indpas i Menneskesindet, kan Hjertekulden ikke faa Sæde.

Som Svimmelen stod paa Lur bag den raske Knøs, der besteg Fjeldtinderne, saa ligger Tvivlen paa Lur hos den, der søger de aandelige Højder. Selv naar man er bedst paa Vej og kæmper for det gode — maaske mest da — kan den stikke sit grimme Hovede frem og spørge: „Tror du nu ogsaa det gaar? Var det ikke bedre at vente lidt, til nogle af de værste Hindringer er ryddet af Vejen? Mon du er stærk nok endnu?“

Da er det, at et „Hold fast“! kan være paa sin Plads. I det aandelige Liv er det Tvivlen, der faar Mennesket til at svimle. Lader de sig gribe af den, er deres Skæbne afgjort. Saa frister de den Skæbne, Ambrosius synger om:

„... snart vippes vi oppe
 paa Bølgernes Toppe,
 snart nærmes vi Grunden i flyvende Fart...“.

Henrik Ibsen har i sit Skuespil „Bygmester Solness“ i fuldeste Maal bekræftet den Tanke, at Tvivlen er Søster til Svimmelen. Han viser, hvordan Bygmester Solness vinder Berømmelse som Bygmester, fordi han er Mester i sit Fag. Han bygger Taarne paa Husene, han opfører for Mennesker, ogsaa i aandelig Forstand. Taarne, der peger opad mod Himlen fra det lave.

Men da Kravet stilles ham uafviseligt og fast, at han skal kunne vise, at han tør gaa til Vejrs i det Taarn, han sætter paa sit eget Hus, for at sætte Kransen paa Spiret, da gaar det ham galt, netop fordi han tvivler om sig selv. — Nej, han er sikker paa, at han ikke kan. Han bliver svimmel, styrter ned og knuses.

Hans store Grundskade var, at han ikke stod bag ved sit Værk med en fast Karakter og en helstøbt Personlighed.

Hvis vi ikke i aandeligt Arbejde staar bag ved vore egne Ord, da har vi bygget Taarne, som vi ikke selv tør gaa til Vejrs i, og vi vil utvivlsomt engang blive taget af Svimmelheden, og det hele vil ramle for os. Men tør vi efterleve vore Idealer, opfyldes rimeligvis H. C. Andersens Ord for os: „Tro ikke, du falder, saa falder du ikke.“

Rudy var ikke svimmel. Urokkelig og sikker gaar han frem — selv da det umulige forlanges af ham, at hente Ørneungen ned fra Fjeldet. Han gør det, drevet af sin Kærlighed til Babette. Ja, netop af Kærligheden; thi hvor alt andet glipper, bærer Kærligheden os over!

Hvor den ret er Grundlaget for vor Virken, ænser vi ikke Faren ved at vove noget, og hvor den driver os frem, skal der nok aabne sig Vej for den, der tør tro, at han ikke falder.

Naar Rudy kunde hente Ørneungen fra Fjeldranden, var det sikkert, fordi hans hele Personlighed var med i det, han foretog sig. Der var ingen Vej udenom. Mølleren havde stillet ham Betingelsen: „Du faar min Datter, naar du forærer mig Ørneungen levende.“

Hvor dumdristig Foretagendet har været, skønner man lidt om, naar man hører det Svar, hans gode Ven giver ham, da Rudy beder ham om at hjælpe sig: „Vil du ikke tage det sorte af Maanen først? Det er nok lige let. Du maa være i godt Humør.“ Men Rudy svarede blot: „Man falder ikke, naar man ikke tror paa det.“

Og som der ingen Ting var hændet udover det almindelige, træder han Dagen efter ind i Mølleren Stue. „Her er det forlangte“, sagde han og satte Kurven med Ørneungen i paa Gulvet.

„Du lader dig ikke kyse“, sagde Mølleren, „med dit Mod og din Lykke kan du forsørge tre Koner.“ Det var nu den Maade, paa hvilken han gav sit Minde til de unges Forlovelse. Men for Rudy var det Ord nok. „Tak, tak!“ jublede han.

Hertil lyser Eventyret af den Frejdighed, som altid omgiver Rudys kække Skikkelse. Nogle vil maaske mene, at Historien godt kunne slutte her.

Alt er hidtil gaaet for Rudy, som det maa gaa for en kæk og dristig Ungersvend, der har en uimodstaaelig Drift i sig til at ville frem, og som har en lige saa urokkelig Tro til, at det vil lykkes, som han giver sig i Lag med.

H. C. Andersen fører dog i dette Eventyr Begivenhederne længere frem, end sædvanligt er i de fleste af hans andre Fortællinger.

I Kærlighedsforholdet mellem Rudy og Babette gaar alt saa velsignet rart en Tid lang. Men saa kommer der noget udefra og griber ind. En ung Englænder kommer til Byen. Han er ingenlunde blind for den unge Møllerdatters Skønhed og gør

Kur til hende. Rudy bliver skinsyg. Da det virkelig synes ham, at Babette foretrækker den belevne Englænder for ham, stiger hans Sjælespænding, indtil alt bryder sammen for ham, da han en Aften træffer Englænderen udenfor Babettes Vinduer. Nu har han Vished for, at hun har sveget ham, og med en nagende Bitterhed i Sindet drager han sin Vej over Fjeldene for at komme hjem.

Hans skønne Kærlighedsliv er slut. Som et Fata Morgana er det forsvundet. Det hele har været en Drøm. Han har elsket helt og fuldt, uden Anelse om, at der kunde være Svig fra hendes Side. Alle hans Tanke-slotted er sunket i Grus for ham, alt er graat i graat.

At han i sin ophidsede og fortvivlede Sindstilstand ikke formaaede at dømme klart om Forholdene, kan han ikke selv se.

Nu gaar der som et Kuldegys gennem deres Hjerter. Der er bristet en Streng i Sjælens Dyb, og det er ikke længer Kærligheden alene, der bor til Huse hos dem. Og derfor kysser Isjomfruen Rudy paa Fjeldet. Han var ikke i Øjeblikket befæstet, som han plejede at være.

Dog Mislyden fortøner omsider, og de to finder atter hinanden, og deres Kærligheds Lykke synes dem endnu højere og renere end nogen Sinde før.

Man gribes uvilkaarlig af den fine, vemodsfule Klang, der som en Undertone lyder gennem sidste Halvdel af Eventyret. Men Poesien er ren og fin, og man er bunden af den fine Virkelighedssans, hvormed Digteren fremstiller sine Personer; thi han har skrevet med Livets Virkelighed for Øje. Naar Bjørnson et Sted siger: „Intet Forhold er helt vort eget, før Sorgen har rørt derved“, saa forekommer det mig, at H. C. Andersen her har skrevet ud fra selv samme Opfattelse.

Han fører dem saa vidt frem, at de ikke alene glæder sig ved hinanden, men Kærlighedens Aand

fylder dem helt, og mens de om Aftenen sidder paa den lille Ø i Floden, og alt omkring dem straalere i Glans af den synkende Sol, Bjergtoppene giver Genskin af de rosenfarvede Skyer, og Skoven og Klipperne straalere i gyldent Skær, da er det, som favner de hele Verden med deres Sjæle. Der lyder en jublende Stemme i deres Sinds Inderste. Alt omkring dem toner sammen til en stor, fortryllende Harmoni: Verdens Dejlighed, Livets Herlighed og Lykke sammen med deres egen Glæde ved Livet. „Mere har Jordan ikke at bringe mig af Lykke,“ siger Rudy.

Saa langt frem naaede han. Han, der holdt fast og derfor ikke faldt. Men dertil lyder Babettes: „Gud give dig det herligste og det bedste!“ som et — maaske — fuldkomnere Udtryk for, hvad Livslykke er, nemlig dette at kunne bøje sig helt ind under Guds Villie og med Glæde tage imod, hvad der kommer.

For Rudy blev det Døden, som kom. — Men hvor mange Mennesker oplever vel saa stor en Lykke, at de af et oprigtigt Sind kan udbryde: Mere Lykke har Jordan ikke at bringe mig! — Det véd H. C. Andersen af egen Erfaring. Derfor maa den naturlige Slutning blive, at Rudy gaar bort fra denne Tilværelse.

„Kalder I det en sørgelig Slutning?“ spørger H. C. Andersen, og med Rette; thi her er et Menneskes Liv levet saa langt frem, som kun faa opnaar det.

Det er med en stiltfærdig Bevægelse, man lukker Bogen, naar man har læst dette Eventyr. For et Eventyr er det, vidunderligt og smukt, men med sin Rod dybt i Virkelighedens Verden.

Karl Hedemann.

Et samlet Sind.

I Aakjærs Digt „Mor ved Brønden“ har vi et smukt Eksempel paa, hvad det vil sige, at et Menneske har et samlet Sind. Digterens Moder staar en tidlig Foraarsdag inde i den lavloftede Stue, der har Vinduer ud mod Gaarden, i hvilken hun har slidt og stræbt, siden hun fik Lov til at være med at stifte Hjem. Her har hun lagt hele sin Livsgerning, trofast og ærligt, men i Dag forstaar hun, at dette bliver hendes sidste Foraar i denne Verden. Derfor søger hendes Tanker at finde noget fast i hendes Tilværelse, noget ligesom et Spejl, hvori alle Livets mangfoldige Oplevelser kan drage forbi hendes Tanker for sidste Gang. Pludselig faar hun Øje paa Brønden midt i Gaarden, og nu ved hun, hvad hun vil. „Der var kun eet, kun Brønden, hun higed' mod at se.“ Hun er glad for at have fundet et Centrum for hele Gaardens Dagligliv, der falder atter Ro over de flakkende Tanker.

Og hendes Slægt og Mødre
i samme gamle Gaard
var gaaet i Kreds om Brønden
i flere Hundred Aar.

Baade Vinter og Vaar, Sommer og Høst søgte Mennesker og Dyr til samme Sted, for at stille deres Tørst af det rene, friske Vand, der hejsedes op med Spil og med Kæde dybt nede fra Kilden, der aldrig holdt op med at rinde. — Hun læner sig ind over

Kanten for at se ned, og da er det, som hendes Livs skiftende Begivenheder langsomt glider forbi hende, hun lyttede til den stille Tale fra Brøndens dybe Væld.

O, ja, de talte sammen
om Lykkesavn og Synd,
mens Taaren tegned' Ringe
i hendes Skæbnebrønd.

Det var, som om det lille Glimt af blaa Himmel dernede i Jorden bandt sammen til en Enhed, Dagens, Aarets, Livets Oplevelser, saa der blev Sammenhæng i Tilværelsen for hende. I dens dybe Grund skimtede hun et Gran af Evighed, derfor stod alle Hjemlivets Minder klart at læse i dens blanke Spejl. — Lidt efter vendte hun Vaaren Ryggen, og idet hun sendte et langt Blik ud over de grønnende Agre, rokkede hun stille ind og ordnede alt „til en hedelig Død“.

Man forstaar, at hun har været en af de fromme, stærke Kvinder med det milde og gode Lys i Øjnene, det er saa uendelig godt for Børn at vokse op under. Hvilken Samlethed var der ikke over de gamles Liv i Hus og Gaard, hvilken Renhed og Enfold slaar ikke en i Møde fra det forrige Slægtled! — Intet Under; thi næsten alle deres Oplevelser laa indenfor Hjemmets Mure, derfor havde de Samling paa disse og paa sig selv. Baade Arbejde og Fest, baade smaat og stort, alt skete hjemme. Her er en stor Fare nu om Dage. Vi har en Mængde offentlige Lokaler og Huse. Baade i By og paa Land er der Forsamlingshuse, Missionshuse og andre, nogle kalder vi endog „Hjem“, Højskolehjem o. a., men dette er meget misvisende, for selv disse gode Steder kan aldrig blive „Hjem“ for mere end een Familie (næppe nok det for Resten), ingen kan være baade Gæst og hjemme paa een Gang. Netop denne Misbrug af Ordet Hjem er et tydeligt Udtryk for, at selve Grundopfattelsen af dette Ord er ved at ændre sig, ved at blive svag og usikker. Men er vor Tid ved at glemme, hvad dette Ord,

som er et af Sprogets vigtigste og rigeste, betyder, da maa vi spørge de gamle, de vidste det — af livslang Erfaring. Stadig flere og flere af Nutidens Mennesker søger baade deres Arbejde og deres Fornøjelser helt uden for Hjemmet.

Hos ethvert Menneske er der noget, man kunde kalde Portaler, Porte at vandre igennem, idet Planen lægges for den næste Vandring, Vejvisere, der kan ses længe baade før og efter, at de er passeret, og derfor kan hjælpe os til at holde den rigtige Retning mange Aar igennem. De gamle havde let ved at klare, hvad deres store Portaler var. Havde Aakjær i en stille Tusmørketime stillet sin Moder Spørgsmaal derom, vilde hun sikkert have nævnt sin første Skoledag, Konfirmations- og Bryllupsdagen. Dem har hun bestandig „set tilbage paa“ som virkelig retningsgivende Oplevelser i Livet, betydningsfulde Nybegyndelser, der var med til at gøre hendes Liv rigere, renere og bedre. — Om man stiller samme Spørgsmaal til et moderne Menneske, da vilde de fleste ikke nøjes med saadanne faa Ting, een vilde kanske nævne sin første Rejse, en anden Musikken, en tredie Dansen, en fjerde — Højskolen; men nogle vilde maaske kunne nævne alle disse Ting, — deraf kommer det spredte, urolige, der præger saa mange, saavel unge som ældre, i vore Dage.

Man tager endog meget bort fra Hjemmet, som slet ikke kan komme til sin Ret andre Steder, f. Eks. Familiefesterne, der netop er noget af det vigtigste, Hjemmet rummer. Man ødelægger Konfirmationsfesten ved at indbyde 50—60 Mennesker til Selskab, men straks er alt det hjemlige borte, selv om Huset næsten kan rumme saa mange. Værst er det dog med Bryllupperne, i dobbelt Forstand en Hjemmets Fest, og dog ser man, at det skal være fint at benytte Hotel. — Hvor meningsløst er det dog ikke! Selv i Landsbyerne bliver det mere og mere Skik, at

Forsamlingshuset skal benyttes, naar Stuerne er lidt smaa. Sandt nok, det er meget nemmere at gøre den Sal festlig med Blomster, Grønt og Flag, med lange, smukt dækkede Borde, Musik, Dans osv., ja, det ydre Apparat fungerer upaaklageligt, egentlig savnes kun een Ting: hjemlig Hygge. Her er hele den naturlige Baggrund for Festglæden og Feststemningen slet ikke til Stede, fordi alle er lige fremmede. Der er saa meget, der spreder; Foreningslivet, Biler, Fornøjelser og Sport (her er Radioen en mærkelig Undtagelse, der undertiden faar en til at tænke: maaske er Strømmen nu ved at vende sig mod Hjemmet igen).

Et samlet Sind er altid stærkt, et spredt og uroligt altid svagt. Vi trænger til at mindes om et Ord, Kaalund en Gang skrev til Drachmann under deres Fejde: Du savner den *midtpunktsøgende* Kraft. Drachmanns Liv og Digtning viser tydeligt Sandheden af Kaalunds Ord. I en Spredningstid som vor er det vanskeligst for Ungdommen, der jo altid i nogen Grad maa blive præget af Tiden. Vil vi fare vel, da maa vi — ligesom de gamle — forstaa, at det vigtigste for os er at finde et fast Midtpunkt, hvorom alt i vort Liv maa samle sig, og hvilket andet naturligt Samlingspunkt er vel givet Menneskene end netop Hjemmet? Derfor var vor Barndom god, fordi et Hjem skærmede os mod alle haarde Storme, derfor var vor Ungdom vanskelig, urolig, fordi vi en Dag maatte ud over Hjemmets Tærskel, ud i Storm og Modgang for at hærdes baade i ondt og godt, saa vi senere kunde faa Lov at „bære Drømmen hjem“, som en ung Sønderjyde under Krigen udtrykte det. Dybt nede i de allerfleste Menneskers Sind ligger gemt en Drøm om Fod under eget Bord, om et Sted, hvor alle Baand er borte, saa vort Væsen kan faa Lov at udfolde sig efter dets egentlige Bestemmelse, et Sted, hvor vi helt ud er hjemme.

„Hvo ej kan bygge sit eget Hus,
hvad stort han bygger gaar og i Grus.“

Men naar et Menneske for Alvor har gjort denne Drøm til et Spejl, hvori alle hans Livs store Portaler kan spejle sig, da kan han ogsaa nu om Dage faa et lige saa stærkt og samlet Sind, som den gamle Kone ved Brønden havde det.

Men nu begynder de unge at ryste paa Hovedet og tænke: Skal vi da bestandig være lænket til et og samme Sted? Faar vi da aldrig Lov til at komme ud — til Sport, Rejser og Fornøjelser? — Jo, tro ikke, at det er Hovedsagen, at I altid skal være derhjemme; thi dette er slet ikke rigtigt. Der er mange Mennesker, der altid trisser om paa deres egen lille Mark og dog slet ikke magter at bygge et Hjem. Nej, bedre er det, om man bogstavelig talt hver Gang, man gerne vil uden for Hjemmet, standser et lille Øjeblik og spørger sig selv: Kan jeg gavne eller glæde nogen i Hjemmet ved at gaa — ellers bliver jeg hjemme? Atter ryster de unge paa Hovedet og siger: Tak, den kender vi, alle Fornøjelser skal banlyses, fordi du selv er for gammel til at nyde dem nu. Vi vilde jo dø af Kedsomhed. Ingen Sport, ikke Dans eller Biografteatre, ingen Udflugter osv. Men jeg vil skynde mig at sige: Jo, alt det, der virkelig kan gavne eller glæde jer, skal aldeles ikke bort. Blot vi kan og vil fortælle om det, naar vi kommer tilbage, dele det med alle i Hjemmet, saa er det nok. Et lille Eksempel: En Bonde kom en Gang til København. Efter endt Dagværk gaar han hen gennem Gaderne, tænkende paa at komme til Ro paa et Hotel, skønt det ikke er Sengetid endnu. Pludselig standser han paa Fortovet med et Ryk. Det er tre Ord, der med lysende Kæmpebogstaver straalers ham i Møde: Gøsta Berlings Saga. I samme Nu farer hans Tanker ti Aar tilbage, han ser Stuen hjemme en Aften, da han netop læste den Bog, hvis

Titel som et Lyn var sprunget lige ud af Storbyens Trængsel og Larm. Faa Minutter efter sad han i et stort Rum og fulgte med Glæde Bogens prægtige Skikkelser, der drev deres harmløse Skyggeleg hen over det hvide Lærred, mens 50 Musikere akkompagnerede.

Næste Aften maatte en saadan Oplevelse frem. Børnene lyttede, og Moderen smilede, da Far fortalte om alt dette. Ja, han maatte endda have Bogen frem igen for at se efter, „om det passede med den.“ Saadan bør det være. I Hjemmet begynder det, ude fortsættes det, stilles i en helt ny Belysning, og hjemme afsluttes. Om han var gaaet i Cirkus, eller om han havde faaet sig en sund Latter over Fyrtaarnet og Bivognen eller andet, lige meget hvad, blot han virkelig tager det med sig hjem og deler det alt sammen med dem derhjemme. Eller Gymnastikken, selvfølgelig maa de unge have Tid til det, da det endog baade kan gavne og fornøje, ingen tjener Hjemmet ved at holde sig fra sligt, undtagen hvor Tiden ikke kan afses af særlige Grunde.

En stor Portal maa vi nævne, som de gamle ikke havde, Højskolen. De gamle havde Kirketaarnet, som den Portal de altid saa hen til, som det de aldrig glemte. Klokkeren deroppe havde ringet, da de førtes til Daaben som smaa Børn, den havde saa lys og og festlig en Klang hin Dag, da Skellet sattes mellem Barndoms- og Ungdomstiden, men allerskønnest var det at høre Bryllupsklokkerne ringe. Og den ringede sørgmødt, hver Gang en ny Grav blev kastet — den ejede Livets to Grundtoner i skøn Harmoni: Sorgen og Glæden. Højskolen er som et Taarn. Klokkeren deroppe har til Indskrift: det levende Ord. Endnu ses dette Taarn viden om; Klokkeren kan kalde Danske sammen baade i lyse og mørke Tider. Vi vil ønske, at Vejstrup Højskole fremdeles maa være et Slags aandeligt Vagttaarn, der kan kalde Egnens

Folk sammen, som den hidtil har kunnet det. — Det levende Ord! Lad andre haane det, ja, le ad det, om de vil; men vi, der lærte at elske det i vor Ungdom, vil ikke svigte det, vi vil komme, naar Klokken i Taarnet kalder til Samling, vi vil være trofaste mod det, saa længe vi lever, fordi det kan hjælpe os til at faa et samlet Sind.

Th. Sehested.

E. S.

Vi er glade for Arbejdet med Børnene her, men det er jo endnu noget nyt for os. Vi bor lige ved Landevej og Bane, saa det er let at komme hertil paa Rejse til eller fra Vejstrup for dem, der kunde have Lyst at se ind til os. Hilsen til alle, vi kender fra Vejstrup.

Ingeborg og Th. Sehested,
Friskolen, Aarslev St.

Pligtfølelsen.

For to Aar siden skrev jeg i Elevskriftet, at alle Mennesker kan stræbe efter at være ærlige og hæderlige. De kan være sanddru, retskafne, redelige og tro — med et Ord, de kan søge at gøre deres Pligt. Jeg vil nu i Aar understrege dette at gøre sin Pligt noget stærkere for derigennem at vise, at Pligtfølelsen er med til at danne Personligheder og Karakterer.

Naar der tales om Pligt, kommer vi til at tænke paa noget, som andre Mennesker venter eller maaske kræver af os, og denne Tanke, at andre kan kræve dette, er sikkert rigtig, men det er dog noget, som vi bør gøre frivilligt. Hvis Pligternes Opfyldelse sker ved Tvang og en Fordring udefra, vil denne Opfyldelse kun faa ringe Betydning for den personlige Udvikling, som væsentlig fremmes ved, at man lyder egne Bestemmelser.

En Kvinde siger: „Et frit Menneske vil gøre, hvad det bør, ikke fordi det bør det, men fordi det omdanner sin Villie til at blive et med Pligten.“ Paa den Maade kan et Menneskes Pligter omsætte sig til Dyder; lidt efter lidt forandrer Pligten Menneskets Karakter, saa han arbejder ærligt og redeligt selv under Forhold, hvor ingen Fordring vil blive stillet til ham udefra. Han har da forvandlet sig fra et pligtopfyldende Menneske til en Personlighed, der af sig selv higer efter det rette og det gode. Tænk

man paa en saadan Pligt som den, der kræves opfyldt i Militærlivet, kan der ikke ved den dannes betydelige Personligheder, og Betydningen for den personlige Udvikling svinder ind. Nej, Pligten maa opfyldes frivilligt, Pligtfølelsen maa blive et med Villien.

Undertiden kan der være Vanskeligheder forbundet med at følge Pligtopfyldelsens Vej. Ofte kan det være en personlig Ubehagelighed at opfylde en eller anden Pligt; men har vi Styrke og Kraft nok, lykkes det dog at overvinde denne Ulystfølelse, som i nogen Tilfælde kan opstaa. Hvis vi har en virkelig Følelse af, at det vil være rigtigt at udføre en bestemt Handling, da er vi ikke længere fri. Vor Pligtfølelse siger os, at vi bør opfylde denne Fordring. Samvittigheden i vort Bryst siger os i ethvert Tilfælde, hvad der er det rette, og hvad vi bør gøre, men vi har vor Frihed og kan gøre det urette, hvis vi foretrækker det. Samvittigheden er en betydningsfuld Faktor for Pligtopfyldelsen; den sætter os i Stand til at kontrollere os selv, tilskynder os til at modstaa det daarlige og det urigtige. Naar Samvittigheden faar sin fulde Ret, bliver hørt, er den i Stand til altid at bringe os til at handle saaledes, at vi føler os lykkelige og holder os fra alt det, der kan gøre os ulykkelige. Havde vi ikke vor Samvittighed, vilde vor Higen og Tragten sikkert følge andre Veje og Love end de, der fører til Tilfredsstillelse. Vi er derfor forpligtet til at høre efter Samvittighedens Røst, ikke alene at høre den, men ogsaa at handle efter det, den hvisker til os.

Er vi i det Øjeblik, Pligten melder sig, ikke opfyldt af nogen personlig Stræben mod at gøre vor Pligt, da sker Opfyldelsen gennem Overvindelse, gennem en Tagen sig sammen; med andre Ord: Villien maa træde i Virksomhed. Det er derfor af allerstørste Betydning, at der anvendes en særlig Omhu paa at udvikle og styrke Villien. Men det er ikke nok, at Villien er der, vi maa ogsaa lade den

gaa over til at blive Virksomked; et uvirksomt Liv er ensbetydende med moralsk Søvn. Uvirksomhed ødelægger baade Legeme og Sjæl i Bund og Grund.

Pligtfølelsen læres først i Hjemmet. Barnet kommer hjælpeløst til Verden og er i enhver Henseende afhængig af sine Omgivelser; det er dem, der skaffer det Næring, dem, der sørger for dets aandelige og legemlige Udvikling. I Hjemmet skal Barnet lære at adlyde, at beherske sig selv, at gøre sin Pligt og føle sig tilfreds derved. Igennem Arbejdet uddannes Barnets Pligtfølelse. Selv om det Eksempel, som Opdrageren giver, er udmærket godt, kan Pligtfølelsen ikke helt udvikles uden Forskrifter, men disse maa Barnet helst selv udlede fra de Begivenheder, der foregaar omkring det. Forskrifter virker nemlig kun, naar de virkelig tilegnes, og dette sker ikke saa let med de udenadlærte. Moralprædikener skyder over Maalet, og direkte Appel til Pligtfølelsen opfattes ofte af Børnene, ja, af de unge ogsaa, som tomme Ord. De Regler, som de selv har funden, indgaar derimod som Led i deres Domme og Slutninger om, hvad der er berettiget, og hvad der er uberettiget.

Menneskets Pligter mod sig selv omfatter Pligterne overfor Legemet. „En sund Sjæl i et sundt Legeme“ er det bedste Grundlag for at leve Livet og opleve dets Værdier. Vi maa sørge for, at det Legeme, vor Sjæl skal bo i, kan blive en smuk og solid Bolig, et værdigt Hus for Beboeren. En Præst brugte engang det Billede om Sjæl og Legeme, at ligesom vi gerne vilde have en smuk og en harmonisk Bygning at bo i, saaledes burde vi ogsaa have en stout og værdig Bolig for Sjælen. Goethe siger om sig selv og Naturens Mesterværk, det menneskelige Legeme: „Om Sammenhængen i dets Bygning har jeg kun et almindeligt Begreb, der egentlig intet Begreb er. Min Indbildningskraft kan ikke levende forestille mig denne herlige Bygning, og naar Kun-

sten fremstiller den for mig, er jeg ikke i Stand til hverken at føle noget derved eller at bedømme Billedet. Jeg vil ikke længere blive i denne sløve Tilstand. Jeg føler mig forpligtet til at danne mig et Indtryk af Menneskeskikkelsen.“

Endvidere har vi Pligter over for vort Aandsliv. Her kan vi lære meget af de ædle gamle Grækere. En Filosof som Sokrates var af den Mening, at den eneste Filosofi, der er noget værd, er den, der lærer os om vore moralske Pligter. Hans Samtaler med Ungdommen drejede sig om Mod og Pligtfølelse. Sokrates' Discipel, Plato, helligede sig ligesom sin Mester helt og holdent til at belære sine Tilhørere om Sandhed, Moralitet og Pligtfølelse. „Blot alle Mennesker“, sagde han, „— hvad enten de har Held med sig eller ikke — vilde gøre deres Pligt, saa skulde de nok føle sig tilfreds.“

Mennesket er skabt i Guds Billede, Gud har nedlagt et spiredygtigt Frø, en Kerne i ethvert Menneske. Vi bør give denne Kerne det Sollys, som den venter paa, for at den Kim, den indeholder, kan sprænge det trange Hylster og skyde frem og vokse sig stærk.

„Lad den Kerne, underfuld,
vokse i vort Indre,
naar der skinner Sol paa Muld,
og naar Stjerner tindre.“

Ingemann.

„Vær ikke angst for det høje,“ derfra maa vi hente vor Styrke, saa vi kan virke i Daad og Kraft — udfylde den Plads fuldt og helt, vi er sat i — vidne om, at vi har fulde Kerner i Akset. — Det er vor allerførste Pligt at sørge for, at vi bevarer Guds-billedet i os, at vi ikke handler uværdigt, saa vi synker ned og bliver som Dyr. „Sæt Maalet højt og Forsagthed lavt og gaa til Fjelds selv med Møje.“

Det er en Glæde at blive Vidne til Handlinger, der udføres af Kærlighed og Pligtfølelse. Vi maa gøre vor Pligt og udføre vort Arbejde i det Haab,

at noget af den gode Sæd, vi saar, vil slaa Rod og bære gode Frugter. Vi maa søge at overgive vore Efterkommere ædle Opgaver, som de med Tilfredshed kan arbejde videre paa. Der kræves en bestemt Villie — ikke alene til Opfyldelsen af besværlige Pligter, men ogsaa til uden Vaklen at komme ud over mange Fristelser og Vanskeligheder, der viser sig paa saa godt som ethvert Menneskes Vej. Enhver Alder har sine Farer, sine Vanskeligheder. Naar disse kommer til os, da er det, at Pligtfølelsen og det moralske Mod skal staa os bi, saa vi ikke lader os forlede. Pligtfølelsen kan efterhaanden blive en Slags Vanesag, og ligesom det for hver Gang, vi lykkelig og vel har overstaaet en Fristelse, bliver os lettere at overvinde den, naar den paany møder os, saaledes vil det tilsidst blive os vanskeligere at lade være med at opfylde vor Pligt end at opfylde den.

Skal der opføres en stor og mægtig Bygning, maa der lægges en stærk og solig Grund. Jo højere Bygningen skal bygges, jo dybere og bedre maa Grunden lægges. Det gælder for Opførelsen af en Bygning, men det gælder i lige saa høj Grad for et Menneskes fremtidige Lykke og Eksistens.

Karl Bagger.

Maaske kunde mine gamle Elever interessere sig for at vide, hvor jeg opholder mig, efter at jeg har forladt Vejstrup Højskole. Ligesom mange af jer har gode og glade Minder fra denne Skole, saaledes har ogsaa jeg mange gode og rare Minder fra den Tid, jeg var knyttet til Skolen. Minder, som I har været med til at danne for mig.

Det var med et bedrøvet Sind, jeg forlod Vejstrup Højskole, hvor jeg var saa glad for at arbejde, som jeg var glad for det Liv, der blev levet der. — Jeg ønsker, at denne Skole vedblivende maa være et Sted, hvor de Mennesker, der besøger den, kan samle sig en Skat af rige Minder.

Fra 1. September er jeg knyttet til „Hjemly“ Fri- og Efterskole, hvor jeg er ansat til Foraaret.

En venlig Hilsen og glædelig Jul.

K. B.

Ny Ungdom.

„Mit Land, i dine Sønners Vagt,
i dine unge Hjerters Magt
har Herren al din Fremtid lagt,
og der staar Folkets Skæbne.“

Zakarias Topelius.

Enhver Tid er en Brydningstid; men vor Tid er det sikkert i en særlig Grad; der er meget gammelt, som maa falde og forgaa, ikke fordi det er gammelt, men fordi det er vissent, og der er saa meget nyt, som bryder paa og vil frem, og som maa og skal frem, ikke fordi det er nyt, men fordi det paa inderlig Vis er i Pagt med alt, hvad der er ungt og friskt i vort Folks Liv. Og Tiden nu er den vigtigste af alle Tider for os, fordi det er *vor* Tid; det er i Dag, vi kan tage Tidens Opgaver op og yde vor Indsats til Livets Fremme. Her gælder det i Sandhed: „Arbejd, mens det er Dag! Natten kommer, da ingen kan arbejde.“ Vi maa da være taknemlige for ethvert Bidrag, der gives os til bedre at forstaa vor Tid og bedre at forstaa og kende os selv, og som endelig kan hjælpe os til at finde og fylde vor Plads.

Om et saadant Bidrag vil jeg nu skrive: Der kom i 1925 en Bog, som hedder „*Ny Ungdom*“; den er skrevet af en ret omstridt Forfatter, som hedder *Emil Bønnelycke*. Man maa nu ikke opfatte Bogens Titel, som om Fortællingens Idé eller Tendens blot sigter imod at kalde en ny Ungdom frem ud fra den Anskuelse, at specielt den Ungdom, vi har nu, duer

ikke. Nej, dens Tendens sigter mod en Fornyelse af hele Folket, en ny Ungdom for dette; altsaa en Renæssance, en aandelig Genfødsel; netop dette er Ordet.

Det er betegnende, at den unge Mand, som er fortællende i Bogen, Kandidat *Berntner*, har Bierfreunds Bog om *Florents*, Machiavellis: „*Fyrsten*“ og „*Benvvenuto Cellinis Levned*“ med sig, da han rejser fra sin Hjemby og ind til København, og at disse Bøger om og fra den florentinske Renæssance er hans stadige og kæreste Læsning i den første Tid, han er i Storbyen.

Den unge Mand kommer til at bo og spise hos et Par mærkelige Mennesker, Arkitekt *Carisius* og hans unge Frue. De er i Slægt med det ædleste i den italienske Renæssance, og de er vel nok for Bogens Forfatter Typer paa de ny genfødte Mennesker, som gerne skulde gaa frem af denne Tids Brydninger og Lidelser.

Lad os derfor søge at lære dem at kende. Allerede deres Villa i Storbyens Forstad er ejendommelig og fortæller os noget om Beboernes aandelige Indhold; som de Huse, vi bygger og bor i, og de Hjem, vi indretter os, jo altid gør, hvis de overhovedet har noget Præg.

Denne lille Villa er præget af en sjælden Enkelt-hed og Renhed i Linierne, og den stikker forunderlig af imellem Nabovillaerne, som alle er smagløst overlæssede med saakaldte Prydelser: Karnapper, Altaner, Trappebaldakiner, Dørnicher og Smedejerngitre, altsammen Udtryk for arkitektonisk Forvirring og en fordærvet Smag.

Indvendig er Stuerne prægede af en stilfuld Skønhed, og af den mest afgjorte Sans for og Attraa efter at eje, hvad der er kosteligt og skønt, ligegyldigt hvor dyrt det er.

Man fortæller om de gamle Florentinere, at naar de gjorde deres Bestillinger hos Kunstnerne, det være sig Kirker eller Paladser, Billedhuggerarbejder eller

Malerier, saa sagde de: „Det er lige meget, hvad det koster; men det skal være skønnere, end Fantasien kan udrømme det.“

Saaledes er netop Udstyret i Ægteparret Carisius' Hjem: Møblerne, Tæpperne, Prydgenstandene, Billederne, baade de fortrinlige Gengivelser af nogle af den gamle Kunst' Mesterværker og de farvestraalende, moderne Malerier, som dækker Væggene.

Men samtidig er Husets Beboere rigtignok bundfattede; thi Mennesker af deres Slags har ikke Medbør i vore Dage. Carisius har kun lidet at bestille; han er for revolutionær; han er saa retliniet, saa afgjort, saa velsignet fri for Halvhed. Hans Villie er saa stærk, hans Fantasi saa frisk og levende; hans kunstneriske Skaberevne saa frodig og mangfoldig; men han er ganske uden Tilpasningsevne. Han vil kun udføre sine egne Ideer; han vil bygge Huse, som han synes om det, ikke efter Kundernes Ønske, og saa faar han naturligvis intet Arbejde eller dog alt for lidt til, at de kan leve af det, og derfor er de altid omgivet af en Sværm af mere eller mindre paagaende Kreditorer.

Den unge Fru Carisius er et vidunderlig naturligt, ligevægtigt og rent Menneske. Hun er ikke blot ualmindelig smuk; men hendes Ansigt er præget af en sjælfuld Ro, og hele hendes Personlighed af den mest fuldkomne Harmoni.

Hun er ikke bange for at bestille noget; hun passer selv sit Hus; hun skurer og skrubber, banker Tæpper og laver Mad, alt med den samme naturlige Ro og Selvfølgelighed.

Hendes Arbejdsdragt kan være tarvelig, og, naar hun har meget travlt, maaske ogsaa en Smule sjusket, hendes Haar kan være uredt og lugte af Mados; men intet anfægter hende, heller ikke Mandens Nervøsitet eller hidsige, gnavne, undertiden endog uforskammede Udbrud, naar han taber Herredømmet over

sig selv, hvilket desværre sker ret hyppigt, — intet bringer hende ud af Fatning, og hun bruger aldrig et vredt eller hidsigt Ord. Hun ved, at hendes Mand øjeblikkelig vil fortryde sine gnavne og stygge Ord; hun ved usvigeligt, at han elsker hende med hele sit Hjertes Ild og Kraft, og hun tilhører ham absolut og uden Afkortning og under alle Forhold, som han tilhører hende.

Saaledes er deres Kærlighed, hellig og vidunderlig; den er af den sjældne og ædle Art, som „tror alt, taaler alt, tilgiver alt.“ Derfor er deres Lykke dyb og ubegribelig for den, som ikke selv ejer eller har ejet en saadan Hjertets Rigdom.

Og naar Fruen klæder sig til Fest i sine skønne og kostbare Dragter, da er hendes Skønhed, Ynde og Renhed betagende, ængstende og befriende paa en Gang, det sidste fordi hendes Sjæls Renhed kalder paa alt det ædleste og bedste, der bor i et Menneske — ogsaa i en syndig Mands Bryst.

En Bekymring har hun dog, som hun ikke kan betvinge, det er Fattigdommen, dette, at hun er nødt til at dække Bordet med saa tarvelige Retter, at hun maa skamme sig over for den Pensionær, der betaler for sin Kost. Hun er saa dygtig, at hun næsten gør Mirakler med de smaa Midler, der staar til hendes Raadighed — og dog alligevel, „hvad nyttede det, at nogle Skiver Spegepølse var smykkede med Karse og Sildene belagt med duftende Ringe af Løg? Karsen var vel frisk og grøn, Løgene kridhvide og faste, men Pølsen var som Læder og Sildene uspiselige.“

Hun lider under dette; men Manden, den ubegribelige, han oplever hvert Maaltid som en Fest, som en ufattelig Anledning til den højeste Overgivenhed; han slaar i Bordet af Glæde over den „festlige Opdækning“. Han kan falde i Begejstring over et Bundt Radiser paa en fin Porcelænstallerken, og

ved Synet af dem mindes han Sydens straalende Orangelunde og Kunstværker og sine Oplevelser der, og saa kan han give sig til at fortælle derom med et betagende Liv og med en Varme, saa det er en Oplevelse blot at høre derpaa. I saadanne Stunder kan han bruge glødende Udtryk for sin Begejstring for Renæssancens Skønhed og Kraft, og da kan han ogsaa finde stærke Udtryk for det Haab, som lever i ham, at vi ogsaa i vort Folk skal opleve en Genfødselse i himmelsk Forstand — en *Gen-Opbyggelse af Aandslivet paa kristelig Grund*; ja, da udtaler han Haabet om, at en ny Tidsaand skal „slaa alt, hvad vi ser for vore Øjne af hæslige Ting, alle grimme Bygninger til Skærver,“ og derefter vil han gaa over til et gnistrende Angreb paa det bestaaende Samfund med dets Materialisme og aandelige Evneløshed.

Vort Aarhundrede, vil han sige, er Demokratiets Aarhundrede, og Demokratiets Maal er hver Mand sin Stemmeret; og det medfører den Forgudelse af Udueligheden, som bevirker, at de skabende Mænd sidder med Hænderne i Skødet. Her er Landet for dem, der intet vil. Den lige og almindelige Stemmeret er deres Maal, og det er Stedelsen til den evige Hvile for deres Aand.

Det er et skabende Arbejde, der trænges til; men det er ikke et skabende Arbejde at dyrke Radiser eller at undervise Børn i Geografi, eller at servere Smørrebrød og Snaps, endsige da at kvæle sig selv og andre i politisk Vrøvl; nej, det er et skabende Arbejde at haabe det højeste og at ønske det ypperste; det er et skabende Arbejde at give et Folk en stor Tilskyndelse til det gode, eller at give et Folk dets nationale Egenskaber tilbage, om det har tabt dem.

Men det er vel ikke noget gunstigt Tidspunkt at møde med Kravene om en folkelig Genfødselse, naar Samfundet er fattigt, og Landet insolvent. Det er

maaske endog latterligt at tale om Idealer i en saadan Tid og i et Samfund, hvor Penge og Gemenhed er indgaaet i en kynisk Enhed, der behersker Sindene.

Og videre vil han give en Karakteristik af Københavnerne, der svider som Skorpioner:

Jeg troede, jeg kendte mine Københavnerne som en interesseret opadstræbende Slægt, en Slægt, som havde nedarvede Idealer og ideelle Traditioner at elske og at opelske. Jeg stolede engang paa, at Københavneren følte og forstod Rigdommen i en aandelig Forpligtelse; men i det store og hele er det ganske anderledes.

De Faner, som engang vajede for ideelle Fremskridt, for kunstneriske og aandelige Værdier, de vajer nu for en plebejisk Politik og for Films og Raaheder, for en Smag, der gaar i Retning af sanselig Ophidselse i Stedet for aandelig Bevægelse. Skrig og Skraal og sanseberusende Dans paa Afgrundsranden er traadt i Stedet for intellektuelt Nyt. Det gaar nedad, ikke opad. Det ny Slægtled er at ligne ved en Flok sammenløbne Faar, der bræger i Takt til et Jazzband-Orkester, en lallende hovedløs Hob, hvori den ene vil det, den anden vil, og som er fuld af Grin og Spot overfor enhver ideel Stræben.

Deres Ideal er Ottetimers-Arbejdsdagen eller en endnu kortere Arbejdstid og, naar det kommer højt, den hellige Stemmeret; medens de saa forøvrigt er Slaver af de faglige og politiske Organisationers Tyranni og aandsfortærende Ideforladthed.

Det er nødvendigt at komme denne Sløvhed, Middelmaadigheden og Aandsfortærelsen til Livs, sker dette ikke, saa taler Nationen sig ihjel, spiser sig ihjel, danser sig ihjel, griner sig ihjel eller sover sig ihjel. — Sandelig, han maaler os mintro Skæppen fuld.

Dog sluttelig vil han sige omtrent saaledes: Men er det haabløst at henvende sig til denne Hob, da kan Genfødselen begynde hos mig selv, i mit Hjem,

i mine daglige Omgivelser, i mit jeg og i mine Anskuelse. Denne Verden er min, kun jeg selv staar til Ansvar for, hvad jeg øver der, og jeg har Ret til at idealisere denne Verden efter mine egne Anskuelse.

Her kommer vi da endelig til Forfatterens positive Program efter al den megen Kritik: Begynd hjemme fra, siger han, og det er et godt Raad. Stræb efter at være et ærligt Menneske, ikke blot og ikke først og fremmest overfor økonomiske Værdier, men netop et ærligt Menneske i aandelig Forstand. Stræb efter at være naturlig, redelig og klar i din Tanke og i dine Følelser; vær god og menneskelig i bedste Forstand; ja, prøv om du kunde leve, „som du sprang frem i Guds Tanke“, som det hedder hos Henrik Ibsen; da er du paa Vej mod den Genfødselse, hvormod det gælder.

Forfatteren kan undertiden lægge den unge Arkitekt saadanne Ord i Munden, at de virker som en begejstret Forkyndelse af det ny Livssyn.

En Dag er f. Eks. Fru Carisius' Forældre kommet i Besøg, og de er bekymrede over det unge Pars Fattigdom og fulde af Beklagelse over, at Carisius ikke vil lempe sig en Smule efter Publikums Ønsker, og det gør intet Indtryk paa dem, at Carisius siger:

„Jeg vil gerne tjene Penge, naar jeg kan faa min Overbevisning udtrykt praktisk gennem mit Arbejde. Ellers nægter jeg det. Min kunstneriske Samvittighed er saa stor en Del af min Natur, at jeg ikke kan handle imod den. — Gør jeg det, saa er det ude med mig, saa forraader jeg de højere Kræfter i mig selv, den dybere Lov i mit Væsen.“ „Ja, men I skal jo leve,“ siger Svigermoderen. „Leve,“ svarer Carisius, „lever vi ikke, Antonie. Vi lever paa vor egen Vis, vi savner intet. Vi har Rigdomme i vort Hjem, i hver Dag, der kommer og gaar. Lyksaligheden flyver igennem vort Sind, og vore Øjne

blomstrer af tusinde farverige Billeder. Vi er Mand og Kone og hører sammen som den hvide Sky og den blaa Himmel.

Os skal I ikke beklage. Vor Rigdom er Livets højeste Værdier. Vi lever for Skønhed, Kærlighed, Godhed. Tilværelsen fremtræder for os som en Gave i Aabenbarelsens fulde Alvor, i Glansen af den underfulde Pragt, der er nedlagt som den hemmelighedsfuldeste, kostbareste Skat i Naturen, i Guddommen, i Guds Væsen, saa ædelt, stærkt og fuldkomment, at vi ser det straale, tindre og skinne alle Vegne, saa forunderlig evigt, at denne Fornemmelse af Tilværelsens inderste Løndom, dens farvefulde Guddomslov i de dybe Øjeblikke bliver til en Følelse af Religion. Vi tror, Antonie og jeg, begge paa, at Mennesket er i Pagt med Livets guddommelige Princip, — vi føler os som Børn af en dyb og ophøjet Idé, som et Produkt af Almagten, hvis skabende Evne vi har arvet; forsaavidt kunde vi godt kalde os Guds-Børn; — og vi ønsker blot at leve under den Synsvinkel, i den Overbevisning, at hver Dag, der gaar, bringer os et Hanefjed frem paa Vandringen mod Fuldkommengørelsen.“

Og saa endelig endnu et Billede fra denne mærkelige Bog:

Antonies Fader indbyder dem til at være hans Gæster under en Opførelse af den saakaldte Revy paa Scala-Teatret; de efterfølger Indbydelsen, og Forfatteren stiller os saa Ansigt til Ansigt med den bundløse Sjofelhed, som efterhaanden er kommen til at præge en stor Del af vore offentlige Forlystelser, og som gør dem til modbydelige Spekulationer i de laveste, menneskelige Drifter og Lyster.

Hvilket skamløst Misbrug af det skønne, menneskelige Legeme, af en vidunderlig Teknik og vort vidigaende Herredømme over Naturens Kræfter, er

dog disse Masseudstillinger af saa godt som nøgne Menneskekroppe i æggende Stillinger og Danse under de mest fantastiske Lysvirkninger.

Hvor ækle er dog alle de sjofle Hentydninger, de Grinebidersange og sentimentale Forfalskninger af gamle Værdier, en Bænkevælling af ranede, poetiske og musikalske Værdier fra gammel og ny Tid forfuskede og behændigt ført frem paa en saadan Maade, at de styggeste Laster stadses op til Dyder, det forlorne fremstilles som ædelt Malm, og det gode og sande udleveres til Grinet.

Det er ved sligt, at en Mængde af vore Forlystelsessteder bliver til Fordærvelsestempler, hvor Folkesjælen systematisk forgiftes. Og lad os herude paa Landet blot ikke søge Trøst i den Indbildning, at det er kun i Byerne og specielt i København, at sligt finder Sted. Denne grumsede Strøm har desværre ogsaa bredt sig og øver sin Virkning udover det danske Bondeland, og mange tilsnaves af den. Til visse Tider af Aaret drager f. Eks. 5te eller 10de Rangs Skuespillere fra Forsamlingshus til Forsamlingshus og opfører saakaldte Revyer, som de giver en Smule Lokalfarve fra By til By ved at indlægge Replikker og Viser, som er byggede over stedlige Sladderhistorier og Løgne; som oftest er Replikker og Viser ligesaa blottede for Vid som Skuespillerne for Talent; men siges eller synges der blot noget, som er rigtigt vovet, som er lige paa det tilladeliges og noget udenfor Sømmelighedens Grænse, saa morer Publikum sig, og Tilløbet er mange Steder stort. Og hvem bryder sig vel om, at nogle Mennesker skandaliseres og udleveres til Grinet, og hvem tænker vel paa, at mange Mennesker tager Skade paa deres Sjæle, som aldrig kan bødes, blot Publikum morer sig.

Det undrer mig ikke, at Forfatteren lader den unge Arkitekt fordømme den Slags Folkeforlystelser med de voldsomste Udtryk, og mange vil synes, at

han har Ret i mangt og meget. Men tiltrods for dette og meget, meget andet, som jeg maa give ham Ret i, saa maa jeg alligevel mene, at det Billede, han giver af vort Folk, som Helhed er alvorlig fortegnet.

Kritik er nødvendig, og Kritik kan være godt; men en Kritik kan ogsaa være gold, og hvis man ganske giver sig Kritikken i Vold, staar man altid i Fare for, at „kaste Barnet ud med Badevandet“.

Det er sandt, at der er meget, som er vrangt, som er pinefuldt usselt, lavt og nederdrægtigt iblandt os og i vor Tid; men der har jo været Brøst og Usseldom i alle Tider. Lad være, at Svindel, Last og Elendighed har faaet en særlig Udfoldelse i vor Tid, større maaske end nogen Sinde før, skønt det har jeg for Resten ondt ved at tro; vi maa dog ikke være blinde for, at mange gode og rige menneskelige Kræfter ogsaa er kommen til saa rig en Udvikling som vist aldrig før. Det hører med i Tidens Træk at sætte Rekorder baade paa det ene Omraade og det andet.

„Det er en daarlig Fugl, som tilsmudser sin egen Rede,“ og det er ikke nogen god Gerning for en Digter at skamskænde det Folk, hvortil han hører, eller den Tid, hvori han lever.

Emil Bønnelycke er utvivlsom en betydelig Digter, og hans Indignation over Tidens aandelige Leddeløshed og sædelige Slaphed er ægte nok; han har en brusende Sjæl, og Mod ejer han til Overmaal, men han mangler Modenhed og Klarhed. Derfor skyder hans Kritik saa ofte langt over Maalet, og hans Domme bliver overilede og uretfærdige; hvormegen Sandhed der end er baade i hans Kritik og hans Anklager, og derfor bliver ogsaa Retningslinien for den kommende Udvikling trukket forkert.

Derom handler hans næste Bog: „Flugten til Ægypten.“

Der levede engang her i Landet en anden og større Digter; han hed *Paludan Müller*; han svang ogsaa Tugtens og Kritikkens Svøbe over sit Folk og holdt Dom over Danmark, saa hans Ord baade bed og sved; men hans Digtning var lige saa præget af Tankeklarhed, som hans Kritik og Domme af overlegen Selvbeherskelse og Ansvarsfølelse, og derfor fik hans Digtning en ganske stor opdragende Betydning.

Nu kan man vist slet ikke sammenligne de to Digttere og deres Værker, men alligevel er jeg atter og atter bleven mindet om „Adam Homo“ under Læsningen af „Ny Ungdom“.

„Flugten til Ægypten“ udkom i 1926. Denne Bogs Tendens er betegnet ved dens Titel, som er hentet fra Bibelens Fortælling om Barnemordet i Betlehem og om Josef og Marie, der flygtede til Ægypten med Jesus for at bjerge Barnets Liv for Herodes' Morderbander; Herrens Engel kommer om Natten og siger til dem: „Staa op og drag med Barnet til et Sted, som jeg vil vise eder, siger Herren, og se, de gjorde, som Englen bød dem.“

Saaledes med den unge Arkitekt Carisius og hans Familie. Hjemme i Danmark er ikke til at drage Aande, skal de bjerge Idealerne, maa de fly af Lande. Saa drager Carisius da med Hustru og Barn paa Flugt. Vi følger dem ud til Mellemeuropas store Kulturlande, og en Række farverige, undertiden gripende Billeder af Livet ude i den store Verden, i Berlin, Paris, Wien og andre Steder, drager forbi vore Øjne. Alle Vegne er Krigens og Fordærvsens onde Aander over Menneskene; alle Vegne haabløs Fattigdom og den groveste Livsnydelse Side om Side; alle Vegne en uhyre sædelig Slaphed og den frækkeste Spekulation i de mest dyriske Drifter. Alle Vegne Dødedans paa Afgrundsranden.

Den, som vil bjerge sin Sjæl maa flygte. Een flygter ud i Ørkenen, en anden ind i ørkesløse Grublerier; mange farer vild; en tyr til Flasken for at vinde Livsmød, en anden søger Glemsel i en Skøges Favn! Paa Flugt er de alle.

Nej, ikke alle. Her og der er der enkelte Mennesker eller smaa Kredse af Mennesker med modige og troende Hjerter, som vover at hejse Idealets Fane, og som byder Haabløsheden og Undergangens Kræfter Trods. Hverken den store Hobs Uforstand eller dens Grin og Spot bider paa dem.

Det er i denne livsfriske, ukuelige Ungdom, at Fremtiden gror.

Naar Talen er om en folkelig Genfødsel, er det en Selvfølge, at man først og fremmest spørger: hvordan er den unge Slægt, og hvad vil den?

Min Gerning har medført, at jeg gennem en lang Aarrække har færdedes imellem og arbejdet blandt skiftende Flokke af unge Mennesker. Om nogen nu vilde spørge mig, og mange har spurgt mig: Er de unge nu ringere eller bedre, end de unge var, da du begyndte din Lærergerning? Saa vil jeg svare: Det er ingenlunde mit Indtryk, at den Ungdom, vi har i Dag, er ringere end den, vi havde før 20, 30 eller 40 Aar siden, tværtimod. Anderledes er den nok, men ikke ringere. Nej, bedre, rigere udstyret, mere vaagen, mere oplyst end nogen anden Tids Ungdom. At den trods dette har Skavanker og Mangler er let nok at se; men det har da endelig vi ældre med. At den i vid Udstrækning øder sine Kræfter, sin Tid og sine Penge til værdiløst Pjank og det, som værre er, kan næppe nægtes, men det er desværre ofte de ældre, der gaar foran eller lægger Fristelsens Snarer for de unges Fødder, og det er hele Samfundet, der tillader eller dog finder sig i, at der drives en sjofel Spekulation i de unge Menneskers Letsind og Forlystelsestrang.

Vi har Masser af Spærrings- og Sikringsforanstaltninger, naar der er Tale om at bekæmpe og begrænse en legemlig Smitsot blandt Mennesker eller Dyr. Men løfter der sig et Krav om ved Tvangsforanstaltninger at dæmme op for den Strøm af sjælelig Smitstof, som gennem Bøger og Blade, Filmsteatre og Gøglerboder udbredes i vort Folk, saa rejser der sig straks et Kor af Røster, som raaber op og protesterer i Frihedens hellige Navn. Men jeg er ikke nogen ubetinget Tilhænger af det Princip, der finder Udtryk i Ordet: „Frihed for Loke, saa vel som for Thor“.

Meget kunde der gøres for at rydde Anstødsstene bort og lukke for Smittekilderne; men det skal indrømmes, at ved saadanne „negative“ Foranstaltninger kan man blot bane Vej for en Genfødselse; men den skabes aldrig ad den Vej! Den fremmes heller ingenlunde ved en „Flugt til Ægypten“.

Aldrig har en Mand vundet Sejr ved at løbe sin Vej: „Vi maa gaa paa Jorden, er den end gloende,“ siger et gammelt Ord, og det vil i denne Forbindelse sige, at vi maa blive paa vor Post, vi maa tage en Kamp op, der hvor vi staar, en Kamp mod alle Dødens og Undergangens Magter, mod Sløvsind og mod Letsind, mod syndige Tilbøjeligheder og nederdrægtige Spekulationer i dem, mod Værdiforskere og Giftblandere. Og lad os saa begynde hjemme fra, i vort eget Hjerte og i vor nærmeste Kreds.

Lad ingen komme og bilde os ind, at vi er fattige og usle og evneløse. Nej, der har sikkert aldrig levet en Slægt i vort Land, og der har nok heller aldrig i noget andet Land levet en Slægt, der havde saa rig en Arv, i aandelig som i materiel Henseende, som den vi ejer. Hvilken vidunderlig Gave, hvilken Betingelse er ikke det!

Og saa vender jeg mig da især til eder, mine gamle Elever, og ikke mindst til de af eder, som endnu er unge af Aar.

Enhver af eder har en saadan Arv og saadanne Betingelser. I har ikke alle det samme, og I har ikke alle ligemeget; men I er alle rige. I er det i Kraft af Minderne fra eders Barndomshjem, I er det ved selve dette Hjem, hvis det endnu bestaar. I er det ogsaa ved mangfoldige gode og lykkelige Forhold og Vilkaar, som bydes eder, og I er det ved de uvurderlige Evner og Kræfter, I ejer, til Legeme og Sjæl.

For denne Skat staar ingen anden til Ansvar end I selv; den er en Verden, hvor I kan vinde mange Sejre for eder selv og derigennem ogsaa for vort Folk; men det er ogsaa en Verden, hvor I kan sætte alt over Styr, hvis I vil det, og Fremtiden bliver præget, alt som I forholder eder.

Om det rigtig gik op for eder, og I saa satte alt ind paa at formidle alle gode Gaver, hele den rige Arv, I ejer. Ja, da var vi jo paa Vej til en „ny Ungdom“, en Folke-Genfødsel; da var I jo i Færd med at „bære vor gamle Moder ind i Dagen ny.“

I sin skønne „Dannebrogssang“ lader Peder R. Møller vort gamle Flag sige saaledes:

„Og over Jer, I unge, jeg folder ud mit Skrud;
 hver Idræt god, I øver, vil jeg signe.
 Jer er det, som skal hele igen det skete Brud;
 Jer, som skal løve Stammen med Vaarens friske Skud
 og mønte Idealernes Guld i Gerning ud,
 saa Folkets Fremtid, Nutids Haab maa ligne.“

Hvor mandigt er det Maal, som her er opstillet. Maatte blot Danmarks Ungdom fylke sig tæt paa Vejen mod det.

Thøger Dissing.

Nutid og Fortid.

Atter er der gaaet et Aar, siden det sidste Aarskrift blev sendt ud til gamle Venner og Elever af Vejstrup Højskole. Jeg haaber, at nærværende Skrift som de forudgaaende vil blive modtaget med Interesse og Forstaaelse, og at Vejstrup Højskole ogsaa i Fremtiden maa staa som et kært og minderigt Sted, hvor vi gamle Elever har haft Timer og Stunder, som har været af overordentlig stor Betydning for os; ja, Timer vi aldrig glemmer, selv om disse ligger langt tilbage i Tiden.

Det er ikke Meningen med dette lille Stykke at skrive om selve Højskolen, det er der sikkert andre, som gør; men jeg kunde have Lyst til at fremdrage en Udtalelse, som vi i mange og lange Tider har hørt fra alle Sider; det er endogsaa saadan, at vi ikke kan lukke et Blad eller en Avis op, uden at vi atter og atter møder det samme, og ligeledes ved Møder, enten det saa er af den ene eller den anden Art, og lytter man om Søndagen i Radioen til Gudstjenesten fra København, saa høres ogsaa det samme der, nemlig, „at det er daarlige, vanskelige og svære Tider, vi er inde i,“ og at vi er nede i Bølgedalen er sikkert nok; om vi er ved Bunden, er der ingen, der ved noget om; men der er een Ting, som vi med Sikkerhed ved, og det er, at det nytter slet intet med

al den Klynk og Klage over de daarlige Tider. Fortsætter vi dermed, er jeg bange for, at vi bliver til et helt hylende Samfund. Jeg synes derfor, at vi hurtigst muligt skal holde op med den Klagesang, den har saamænd allerede gjort Skade nok. Jeg er overbevist om, at den evindelige Klagen bidrager i høj Grad til at tage Modet fra mangel en svag Sjæl, som godt kunde holde sig oven Vande, hvis han ikke ustandselig blev præpareret med Mismodets Malurt. Det er nu min Tro, at mangel en af dem, som nu giver op, sikkert kunde klare Skærene, hvis vedkommende blev stivet af med Raad og Daad, fik Tro paa sig selv og sin Sag i Bevidstheden om, at naar de og deres Medhjælpere virkelig for Alvor tager fat, saa skal et godt, solidt og maalbevidst Arbejde nok bære sin Frugt.

Jeg kendte for mange Aar siden en Mand, som sagde: „Naar jeg har saa meget Arbejde, at jeg ikke kan naa det, saa tænder jeg min Pibe og sætter mig i Sofaen.“ Hvordan det gik ham, behøver jeg vist ikke at meddele.

Jeg kender ogsaa en anden Mand — Besidder af en større Gaard — han sagde til sin Forkarl: „Der er kun een Maade, som jeg i disse daarlige Tider kan reddes paa,“ — det var i 1884 — „og det er, at jeg kan nøjes med det halve Folkehold og saa endda faa Arbejdet udført, og det maa du hjælpe mig til.“ Det, som Manden ønskede, blev gennemført fuldt ud, og Manden blev reddet paa Grund af, at han forstod at bibringe sine Medhjælpere Forstaaelsen af, hvad det gjaldt, og her kunde jeg have Lyst at tilføje, at alle hans Medhjælpere for længe siden er blevet til velstillede Landmænd, trods det, at de den Gang ikke ejede Salt til et Æg. Jeg tillader mig at paastaa, at hvis de unge Mennesker ikke den Gang havde forstaaet Alvoren i deres Husbonds Tale og gjort deres Pligt, saa havde de sikkert ikke siddet paa den grønne

Gren nu. Er dette ikke et fuldgyldigt Bevis paa, hvilke udmærkede Resultater et dygtigt, solidt og maalbevidst Arbejde med Tro paa sin Sag kan føre til. Derfor bort med Mismodet, væk med Ordet: „Hvad kan det nytte“. Det har vi ingen Brug for i det danske Sprog, nej, rank Ryggen, op med Hovedet, spyt i Næverne, bid Tænderne sammen og tag fat. Jeg garanterer dig for, at din Flid og Troskab før eller senere skal bære sin Frugt, enten du arbejder for dig selv eller for andre.

Nu er der nok een eller anden, der tænker, at jeg er en stor Optimist; men jeg vil svare med et bestemt: „Nej“, og jeg vil lade Fortiden bevise, at jeg har Ret. Alle, som er gamle nok til at huske den sidste økonomiske Krisetid, den varede fra Midten af Halvfjerdserne til op imod Aarhundredskiftet, vil sikkert give mig Ret i, at den nuværende Krise i Virkeligheden ikke kan sammenlignes med den daværende. Priserne paa Fedekvæg og Korn, som var de eneste Indtægtskilder, var dalet saaledes, at disse Varer bogstaveligt var usælgelige. Jorden var stærkt udpint paa Grund af Kornsalget, Kunstgødning kendtes ikke, hele Produktionsforholdet maatte lægges om baade i Mark og Stald, og Penge var der ingen af. Jeg tillader mig at paastaa, at hvis det nogen Sinde har set fortvivlet ud for Landbruget, saa var det den Gang, og dog hørte vi ikke den evindelige Klagesang. Forholdene blev taget som en Selvfølge, „har vi toppet, maa vi dale,“ og trods de uhyre vanskelige Forhold, saa skete der en Udvikling baade aandeligt og materielt, som Danmarkshistorien næppe vil komme til at vise Mage til. Jeg skal prøve paa at give nogle ganske faa Eksempler. Lad os tage det materielle først og tænke paa Mejeribruget. Det første Andelsmejeri blev bygget i 1882, og derefter gik det Slag i Slag, saa vi inden længe var oppe paa over 1000 Andels- og Fællesmejerier. Det første Andelssvine-

slakteri blev bygget i Horsens sidst i Firserne, takket være P. Bojsens Fremsyn. Ogsaa paa dette Omraade gik det Slag i Slag; men det var sandelig ikke Priserne paa de forædlede Produkter, som animerede til disse mægtige Udgifter. Jeg husker i 1887 under det tyske Forbud, at Prisen paa levende Svin var fra 12 til 16 Øre pr. Pund. og først i Halvfemserne var det ikke stort bedre. En Pattegris kostede 2 a 3 Kr., et Slagterisvin 25 a 30 Kr. En Kande sød Mælk 9 Øre, og vi fik 65 Øre for et Pund Smør. Naar vi tænker tilbage paa disse Tider, saa gaar Tankerne næsten i Staa, selv for os, som har leveret Varer til disse Priser. Men det gik, takket være de mange fremsynede Mænd og Kvinder, som turde vove at sætte alt ind paa deres Ideer, og dog var der endnu det væsentlige tilbage at faa Landbrugsprodukterne indarbejdet paa Verdensmarkedet; ogsaa dette kostede baade Penge og Arbejde; men det bør nævnes, at her kom vor dygtige Handelsstand Landbruget til Hjælp med at naa Maalet.

Foruden alt dette, jeg har nævnt, maatte der gøres et umaadeligt Arbejde i Bedrifterne, nye Kulturer maatte tages op, Sædskiftet maatte mange Steder lægges om, Besætningerne maatte omformes, Opdrættet og Fodringsspørgsmaalet ligeledes tages op til grundig Overvejeise. Maskiner maatte anskaffes osv.

Trods hele denne materielle Omvæltning blev den aandelige Udvikling dog ikke glemt; vel var baade Højskoler og Friskoler allerede paa dette Tidspunkt godt i Gang, men de tog yderligere Fart, og den ene Landbrugsskole oprettedes efter den anden. Valgmenigheder og Frimenigheder oprettedes i stort Tal i de sidste 20 Aar af det nittende Aarhundrede. Og det mest forunderlige ved det hele var, at det, som voksede op, blev væsentlig betalt trods de pengeknappe Tider, hvor Pengene kom fra, ved jeg ikke;

men de kom, og det gør de sikkert ogsaa denne Gang,
bare det danske Folk faar Øjet op for Nødvendig-
heden af, at vi alle maa hjælpes ad og løfte i Flok
og dygtiggøre os hver i sin Stilling til at tage fat,
derfor

„Løft dit Hoved, du raske Gut,
om et Haab eller to bliver brudt,
blinker et nyt for dit Øje,
straks det faar Glans fra det høje.“

Edelgaard, i November 1927.

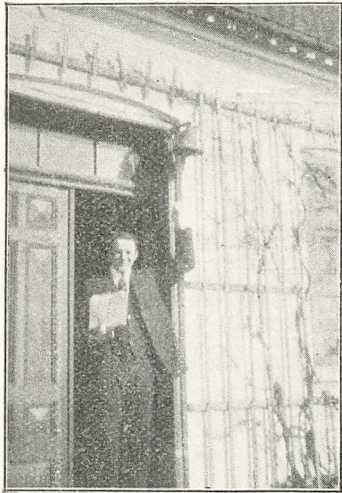
Niels Larsen.

Hilsen og glædelig Jul til gamle Elever.

N. L.

Kartoffelskimmel.

„Nu ringer jeg!“

Naar jeg nu skal skrive lidt til Elevskriftet, har jeg Lyst til i korte Træk at behandle en af vore vigtigste Plantesygdomme.

En Sygdom som Kartoffelskimmel har i Aar, som i alle fugtige Aar, anrettet meget store Ødelæggelser Landet over og bærer en stor Del af Skylden for de ret høje Priser paa en saa nødvendig Artikel som Kartoffler.

Denne Sygdom skyldes en Skimmelsvamp (*Phytophora infestans*), som lever paa Kartoffelplanternes Top, der frembringer de velbenedte sorte Pletter paa Bladene og i Løbet af kort Tid forvandler en frodig, grøn, Kartoffelmark til et sørgeligt Skue af nøgne, sorte Stængler og visne Bladrester.

Svampen kan ogsaa angribe andre Planter, nær beslægtede med Kartoffel, f. Eks. Tomat og Natskygge.

Det er af en overordentlig stor Betydning for en effektiv Bekæmpelse, at man opdager Angrebet, straks

det begynder, man maa derfor i Juli—August, alt efter Kartoffelsortens Tidlighed, gennemgaa sin Kartoffelmark daglig.

Det kan være noget vanskeligt især i tørt Vejr at konstatere Angrebet, da der godt kan findes Pletter paa Bladene forarsagede ved mekanisk Overlast under Radrensning eller Hakning.

Er man i Tvivl, kan man anbringe et plettet Blad paa lidt fugtigt Træpapir under en omvendt Talken. Er det Kartoffelskimmel, man har med at gøre, vil der efter et Døgn's Forløb bemærkes en hvid, filtet Skimmeldannelse paa Bladet.

Undersøger man et angrebet Blad under Mikroskopet, ses det, hvorledes de døde Plantedele er gennemvævede af Svampens Legeme (Mycelium), der har dræbt de levende Celler.

Svampens Frugthyfer (Forplantningsorganer) vokser ud gennem Spalteaabningerne paa Bladets Underside, og afsnører her smaa citronformede Knopceller. Disse Knopceller er netop den hvide Skimmel, man ser paa Bladenes Underside.

Hver af disse afsnørede Knopceller danner nu efter 1 til 3 Timers Forløb 10 andre Celler (Sværmsporer), der kan spredes og spire paa andre Planter.

Sværmsporernes Spirehyfer gennemborer Bladenes Overhud baade paa Over- og Undersiden, og ved passende Fugtighed og ca. 20 Graders C. kan nye Knopceller dannes allerede 2—3 Dage efter Infektionen, hvilket forklarer Sygdommens meget hurtige Udbredelse.

Knopcellerne kan falde paa Jorden, og de udviklede Sværmsporer svømme med Regnvandet ned til Knoldene og smitte disse.

Paa smittede Knolde ses brunlige lidt indfaldne Partier; skærer man en saadan Knold igennem, ses det, at Sygdommen kun gaar faa Millimeter ind;

men opbevares smittede Knolde fugtigt og varmt, trænger Sygdommen længere ind og ødelægger hele Knolden.

Ved Optagningen kan sunde Knolde smittes af syge, og endelig kan Smitten overføres under Opbevaringen i Kulerne.

Svampen overvintret i de syge Knolde, hvor den kan paavises ved at anbringe en Kartoffelskive paa fugtigt Papir, som før omtalt.

Naar de syge Knolde lægges om Foraaret, kan de godt spire og danne kraftige Skud. Nu vokser Svampen saa fra Knolden op ad Stænglerne, hvor der dannes lange, brune Striber, paa hvilke der fremkommer Knopceller. Fra disse primært angrebne Planter breder Smitten sig ud over Marken, som bekendt i Reglen fra ganske faa Steder.

Angaaende Bekæmpelsen af denne ødelæggende Sygdom, skal jeg ikke udbrede mig; der er kun een virkelig rationel Bekæmpelsesmetode, og den kendes saare godt, men bliver desværre kun lidt brugt, nemlig en grundig og rettidig Sprøjtning med Bordeauxvædske.

Sprøjtningen maa først og fremmest foretages grundigt og rettidigt, blot een Dags Opsættelse kan tit foraarsage ringe eller ingen Virkning. Man maa nemlig huske, at Bordeauxvædsken er et forebyggende — ikke et helbredende — Middel.

Jeg har i Aar sprøjtet Julikartofler, men maatte paa Grund af Regnvejr udsætte Sprøjtningen et Par Dage, og det sørgelige Resultat blev en ødelagt Mark efter ca. 8 Dages Forløb og et Udbytte svarende til 30—35 hkg. pr. Td. Land.

Jeg skal lige nævne de pulverformede Bekæmpelsesmidler, vi har prøvet: „Pota“ et Par Gange, men uden Virkning, og jeg tror, at man i heldigste Tilfælde kun faar Arbejdet og Pulveret betalt.

Man maa selvfølgelig sørge for kun at anvende sunde Læggekartofler og saa nøje paase, at Jorden

ved Hynningen kommer op i en skarp Kam, saa Regnvandet og de deri svømmende Sporer kan løbe ud imellem Rækkerne og undgaa at komme ned til Knoldene.

Der er stor Forskel paa de forskellige Sorters Modtagelighed for Sygdommen.

Vi har i de senere Aar dyrket en ret sildig, men meget yderig Sort — „Morsø“. Svampen har endnu aldrig faaet Bugt med den; selv naar „Juli“ og „Magnum bonum“ laa sorte og ødelagte lige op til, har „Morsø“ staaet med friske grønne Toppe langt hen i Oktober Maaned.

Kartoffelskimmel kan bekæmpes og bør bekæmpes langt mere end Tilfældet er. Kunde disse Linier gavne lidt i den Retning er dermed min Hensigt naaet.

„Ludvigsminde“, November 1927.

E. Dissing.

Venlig Hilsen og glædelig Jul til gamle Elever.

Ester, Thøger og Erland Dissing.

Aaret, som svandt.

Som Vejstrup Højskoles Venner og gamle Elever forlængst ved, har dette Aar været meget bevæget for os, som arbejdede paa den gamle Skole.

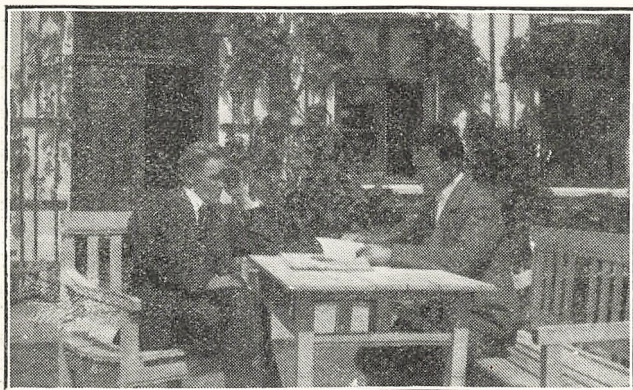
Vort Arbejde paa Vinterskolen gik saa godt, og Elevantallet baade paa Højskolen og Efterskolen var lidt større end Aaret i Forvejen. Vi var derfor ved at fatte Haab om, at vi dog maaske var kommet over den dybeste Dal. Dette Haab bristede jo imidlertid som saa mange andre i Aarene forud.

Hen paa Vinteren mærkede vi nok, at en afgørende Krise nærmede sig; thi der kom næsten ingen Indmeldelser til Sommer-skolen, og vi kunde efterhaanden ikke blive fri for at tænke paa, at vi maaske maatte forberede os til Opbrud. Det laa over os som en daglig Tyngde; men saa længe Arbejdet paa Vinterskolen stillede sine Krav til os, kunde det sagtens gaa; thi dette Arbejde virkede befriende, fordi det gav os saa megen Glæde. Jeg tror ikke, der var nogen Mislyd mellem os, som arbejdede her, og Eleverne, og derfor vil Mindet om denne min sidste Vinter som Forstander for Vejstrup Højskole altid være mig til Glæde.

Vi holdt som sædvanlig vore ugentlige Onsdagsmøder, og Besøget til dem var jævnt godt. Bagger, Schested og jeg skiftedes til at tale og læse op ved disse Møder. En Onsdagaften havde vi dog Besøg af een af mine tidligere Medhjældere i Skolearbejdet, Landbrugskandidat *A. M. Andersen*, som holdt et smukt Foredrag om „Vore gamle Salmer“ for os.

Endelig havde vi jo, som kundgjort i Elevskriftet i Fjor, i Midten af Marts et fire Dages kirkehistorisk Møde, som helt igennem forløb paa den bedste og fornøjeligste Maade. Hver Dags Eftermiddag var den store Skolestue ganske fuld af Gæster. Det var væsentlig de samme Mennesker, som trofast fulgte Møderne fra Dag til Dag, og det var en Glæde at mærke den Velvillie og

Lydhørhed, hvormed de lyttede til de Ord, som blev talt. Mødets Hovedtaler var Pastor *Nørgaard*, som igennem fire Foredrag paa sin djærve og aandfulde Maade trak Hovedlinierne op i den kirkehistoriske Udvikling fra Apostelmenighedens Dage indtil Middelalderens Begyndelse. Noget Referat af disse Foredrag skal ikke gives her; men nu kan enhver, som ønsker det, læse en lignende Redegørelse i det første Bind af *Nørgaards Kirkehistorie*, som er udkommen for en Maanedstid siden. Friskolelærer *Kr. J. Elkjær* holdt et Foredrag om Jødefolkets Historie i den gamle Pagts Dage. „Det er jo det vældigste Drama, der nogen Sinde er skrevet, og her finder vi mægtige Personligheder skildrede, Kampen mellem godt og ondt, Sandhed og Løgn, Lys og Mørke, Gud og Djævelen, og Guds underfulde Førelse med Abrahams Slægt.“ *Thorvald*

Sehested læser en Stil for Bagger.

Sehested talte een Gang om „Længsel mod det hellige Land“. „Han belyste denne Længsel ved en Omtale af Johannes Jørgensens, Skovgaard Pedersens, Ludvig Schnellers og Chr. Richardts Bøger om deres Rejser der. En Aften under Mødet viste han en Række smukke Lysbilleder fra det hellige Land.

Endelig holdt jeg to Foredrag om oldgræsk Digtekunst og Filosofi; og een Aften læste jeg „Abels Død“ for Mødedeltagerne, en anden Aften læste jeg „Paaskelillien“.

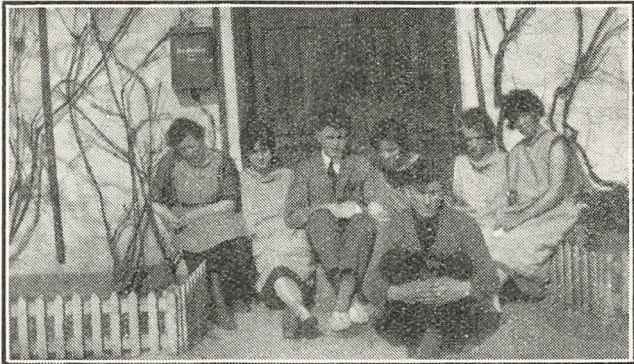
Mellem Foredragene var der god Tid og Lejlighed til Samtale, og i den Henseende var der ogsaa baade Liv og Varme over Mødet.

Den sidste Aften havde vi en festlig Afslutning ved Kaffebordene, og der lød fra Mødedeltagerne Side mange venlige Ord til Pastor *Nørgaard* og Højskolen som Tak for det gode Møde, og

flere udtalte, at de haabede, at det, som nu var saa godt begyndt, maatte blive fortsat i de kommende Vintre. Her udtalte ogsaa Pastor Nørgaard sin Glæde over, at saa mange havde fulgt vor Indbydelse, og at Mødet var gaaet saa godt, og sluttelig rettede jeg en Tak til alle, som ogsaa denne Gang, som saa ofte før, var kommet herud til den gamle Skole, naar der blev kaldt paa dem. Denne Skole har altid søgt at staa i et frugtbart og godt Samarbejde med Vejstrup Valgmenighed, og gid dette Samarbejde maa fortsættes til fælles Glæde og Velsignelse, saalænge begge bestaar.

Ved Fastelavnstide havde vi en lille Fest, hvor der var Fællesoplæsning af Højskolens Elever, og ved Skolens Afslutningsfest opførte Efterskolens Elever et lille muntert Skuespil, som hedder

Posten ventes.

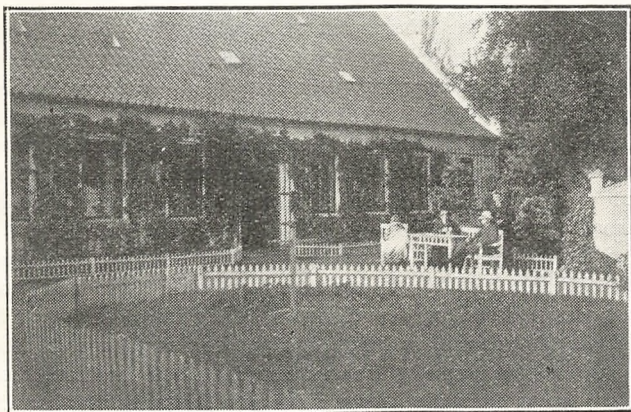
„Kvindelist“, hvilket de kom udmærket fra. Ved samme Lejlighed var der Udstilling af Efterskoledrengenes Husflidsarbejder, og der var mange overordentlig nydelige og veludførte Genstande.

I Løbet af Marts og April Maaneder kom der vel nu og da en enkelt Indmeldelse til Sommerskolen; men det blev mig dog snart klart, at Elevflokkens vilde blive lille, og jeg maatte overveje, om vi ikke hellere maatte opgive at holde Sommerskole.

Det har altid faldet mig meget svært at give op; men Resultatet af mine Overvejelser blev dog, at jeg skrev til de unge Piger, som havde indmeldt sig, og bad dem tage andet Steds paa Skole, da jeg ikke mente, her kunde blive saa stor en Flok, at de kunde

faa rigtig Glæde og Udbytte af Skolearbejdet. Saaledes skete det da, at denne gamle Skole maatte lukke sine Døre for første Gang, siden den blev oprettet.

Nogle Uger gik, og jeg overvejede, hvad jeg videre skulde gøre. Hver Dag gik jeg Husene og Haverne igennem, og Tomheden virkede knugende paa mig; men alligevel var det mig alt sammen saa kært og rummede det saa mange Minder for mig, at jeg syntes ikke, jeg kunde holde den Tanke ud, at alt dette ikke mere skulde være mit, og alt imens gik jeg og arbejdede med at lave et nyt Anlæg med en stor, smuk Plæne i den østlige Del af Skolens Have. Samtidig fik jeg ved gode Venners og mine Brøders Støtte mine Pengeforhold saaledes ordnede, at jeg nok økomo-

En stille Stund, mens Dagen helder.

misk kunde magte at beholde Skolen; men saa maatte jeg naturligvis ogsaa tænke paa, om jeg for Skolens Fortids og Egnens Befolknings Skyld kunde forsvare at beholde Skolen og muligt derved udsætte den for at gaa ganske til Grunde som Skole.

Jeg kom efter mange tunge Overvejelser til det Resultat, at jeg turde ikke tage det Ansvar paa mig, og jeg besluttede at sælge, om jeg kunde finde en Køber, om hvem jeg kunde tro, at han vilde søge at føre Skolen videre i Overensstemmelse med dens gamle Traditioner. Saa kom jeg til at tænke paa, at jeg nogle Gange havde hørt, at daværende Højskolelærer *Peder Bukh* i Ollerup ønskede at faa en Skole selv, og da alt, hvad jeg havde hørt af ham og om ham bekræftede mig i, at han havde det Syn paa Højskolens Gerning, som jeg syntes om, saa bad jeg Pastor Nør-

gaard om at sætte os i Forbindelse med hinanden, hvis han ved en Henvendelse til Bukh fik bekræftet, at denne kunde tænke sig Muligheden af at overtage Skolen. Saaledes er da Forhistorien for Forhandlingerne vedrørende Skolens Salg til dens nuværende Ejer og Forstander.

Peder Bukh kom saa en Dag herhen for at tale med mig om Sagen, og senere kom baade han og hans Hustru for at se det hele. De syntes godt om Skolen og Forholdene her, og jeg fik det bedste Indtryk af dem. Vi blev ogsaa forholdsvis hurtigt enige om de økonomiske Betingelser for hans Overtagelse af Skolen. Jeg tror da ogsaa at turde sige, at jeg i den Henseende har stillet mig saa imødekommende, som det med Billighed kan forlanges.

Da jeg i sin Tid overtog Skolen, blev der af Skolens Venner og gamle Elever ydet mig en Støtte i Form af et Fælleslaan. I Aarenes Løb har jeg tilbagebetalt en betydelig Del af dette Laan; en anden betydelig Del er blevet skænket mig eller Skolen til Understøttelse af trængende Elever, navnlig til saadanne fra Sønderjylland. Alle disse Beløb og betydelige Summer, som jeg har skudt til af egne Midler, er blevet anvendt til nævnte Formaal. Endnu skyldte jeg dog henimod $\frac{2}{3}$ af Laanets oprindelige Sum og deraf ca. 5000 Kr. til Mænd og Kvinder her i Skolens særlige Opland, det sydøstlige Fyn.

Som Svar paa en Henvendelse til dem angaaende disse Smaalaaen, erklærede de allerfleste, at de saa gerne vilde eftergive de gamle Laan; mange skrev, at de i Grunden aldrig havde ønsket at faa Beløbene tilbagebetalt, de havde betragtet dem som Gaver til Støtte for Skolens Arbejde; nogle skrev samtidig, at de ønskede, deres Ydelser ogsaa fremtidig maatte virke som Støtte for Skolens Op-
retholdelse.

I Henhold til disse saavel som mine egne Ønsker har jeg da ogsaa ladet de 5000 Kr. indgaa som et uopsigeligt, rentefrit Laan i Skolen til Støtte for dens fortsatte Virksomhed.

Ved et Møde, som vi holdt den 8. Maj, hvor Pastor Nørgaard og Lærer Sehested talte, fremsatte Elevforeningens Formand, *Niels Larsen*, Edelgaard, nogle Udtalelser om det sørgelige i, at Skolen nu for første Gang maatte holde Aabningsmøde uden Elever, og han udtalte Haabet om, at Skolen kunde blive sat i Stand til at genoptage sin Virksomhed. Jeg gav derefter en Redegørelse for mine Forhandlinger med Peder Bukh. Derefter førtes en kort Forhandling, der resulterede i, at der blev nedsat et Udvalg, som skulde undersøge, hvorledes Egnens Befolkning vilde stille sig overfor et saadant Forstanderskifte, og om den mulig vilde yde Peder Bukh en økonomisk Støtte til hans Overtagelse af Skolen og

fremtidige Arbejde her. Dette Udvalg valgte Pastor Nørgaard til Formand, og det udførte et betydeligt Arbejde med Hensyn til den foreliggende Sag. Det indbød først til Møde paa Skolen, for at man kunde drøfte og tage Stilling til Spørgsmaalet. Her kom Peder Bukh efter derom fremsat Ønske til Stede og holdt et Foredrag, som gjorde et meget gunstigt Indtryk paa Mødedeltagerne. Derefter gav Pastor Nørgaard en kort og klar Redegørelse for, hvorledes Sagen laa, og han udtalte til Slut, at han personlig med Glæde vilde se, at Peder Bukh blev Forstander for Vejstrup Højskole. Derefter fulgte et kort Ordskitte, som gav det Hovedindtryk, at denne Forsamling var rede til at tage et Tag og yde et Offer for, at Peder Bukh kunde blive i Stand til at overtage Skolen. Allerede samme Dag blev der paa en fremlagt Liste tegnet et betydeligt Beløb, og i de følgende Uger blev der endelig ved de forskellige Udvalgsmedlemmer dels i Sognene i Skolens nærmeste Omegn, dels hos gamle Elever i andre Egne af Landet tegnet et rentefrit Beløb paa ialt ca. 12,000 Kr.

*„Nu skrider Dagen under,
og Natten vælger ud —“.*

Derefter blev Handelen endelig afsluttet og Købekontrakt udfærdiget og underskrevet 10. Juni d. A.

En halv Snes Dage senere holdt vi Elevmøde, men om dette vil der blive fortalt i et selvstændigt Bidrag.

Efter Elevmødet begyndte mine hjemmeværende Børn og jeg at forberede vor Flytning ned i det lille „Birkely“ eller „Mesters Hus“, som vi tidligere altid kaldte det.

Denne Ejendom havde jeg jo ikke solgt, og her skulde vi nu søge at finde os til Rette. Til at begynde med forekom det os i Grunden ganske haabløst at prøve paa at skaffe Plads til mere end det allernødvendigste af vort Indbo; men vi maatte jo saa søge at tilpasse os efter de smaa Stuer. Vi fik sat Kvist paa Taget og indrettet et Værelse paa Loftet, og vi fik bygget et lille Porthus til Bilen. Efterhaanden som dette Arbejde skred frem, blev Lejligheden os kærere og kærere, og da vi et Stykke ind i August Maaned begyndte at flytte vore Møbler og Sager ind dernede, saa viste det sig, at der var uventet god Plads i det lille Hus, og vi fik, som det syntes os, i Løbet af faa Dage indrettet et saare hyggeligt Hjem der. Vi kunde derfor med Glæde og Taknemlighed flytte ind i vort nye Hjem nogle Dage før Peder Bukh og hans Familie flyttede hertil og overtog Skolen, hvilket skete den 19. August.

Desværre skulde vi ikke faa Lov til at dele Glæden over vort kønne og hyggelige Hjem med hinanden mere end en halv Snes Dage: I Slutningen af August Maaned blev baade Eli og Thora angrebet af en ondartet Halsbetændelse, og for Elis Vedkommende tog Sygdommen snart en alvorlig Vending; Halsbetændelaen gik over til en Blodforgiftning, og hun fik en Feber paa op imod 42°.

Eli Dissing.

Det blev nødvendigt at føre hende til Svendborg Sygehus, og Lægerne opbød al deres Kunst og Evne for at redde hendes Liv; men de kunde ikke faa Bugt med den frygtelige Gift, hun havde faaet i Blodet. Hun led saa meget i den Uge, hun laa derude, og vi søgte alle at holde hendes Mod og Livskraft oppe i det længste; vi kunde jo ikke forsone os med den Tanke, at vi skulde miste hende; men alt var forgæves, og den 8. September lukkede hun sine Øjne i Døden. Hun var efterhaanden kommen til at ligne sin kære Moder saa meget, og hun var den kærligste Datter og Søster. Mandag den 12. September blev hun jordet ved sin Moders Side, og vi haaber og tror, at de nu er sammen,

hvor dyrt ikke købes til Krone paa Baar
de snevide Haar.

Egnens Befolkning og gamle Elever viden om fra viste os saa megen kærlig Deltagelse under vor Sorg, og de dækkede Elis som endnu en Gang Karens Grøv med de dejligste Blomster.

Alle vi, som stod Eli nær, og som hun var til daglig Glæde, siger herved en inderlig Tak til alle, som har vist os Deltagelse i vor Sorg. Denne Tak gælder ikke mindst eder, som var hendes Elever i de to Somre, hun underviste paa Skolen. Hun havde saa megen Sans for, hvad der var smukt, og hun var saa snild med sine smaa Hænder. Vi tror, at I holdt af hende for den Hjælp, hun ydede eder; og hun var saa glad for at være eder til Hjælp. For eders Skyld hidsættes her hendes Billede som en sidste Hilsen fra hende. Tak til eder alle.

Endnu har jeg en Tak at bringe, inden jeg slutter, en hjertelig Tak for al den Venlighed og Støtte, som jeg gennem Aarene har mødt under mit Arbejde her.

Denne Tak retter jeg først til alle de mange, gode, dygtige og trofaste Medarbejdere, jeg har haft under Skolearbejdet og hele Husførelsen.

Deres gode og venlige Hjælp har haft afgørende Betydning for hele Gerningen her, og jeg vil altid føle mig taknemlig overfor dem.

Dernæst retter jeg en Tak til alle de mange, som ved at eftergive mig deres Andele i det før omtalte Fælleslaan har villet være med til at dække en Del af det store Underskud, som Driften af Skolen — navnlig i de senere Aar — har givet mig. Jeg skal ikke glemme den Venlighed, som de derved har vist mig.

Og saa vil jeg sluttelig ønske eder alle, gamle Elever og gode Venner, en god og velsignet Julefest.

Thøger Dissing.

Elevmødet.

Lørdag den 18. og Søndag den 19. Juni holdtes det aarlige Elevmøde, og det fik selvfølgelig en særlig Karakter, baade derved, at der ingen Elever var paa Skolen, og paa Grund af det Ejer- og Forstanderskifte, som forestod. Tidligere kom mange gamle Elever allerede Aftenen før Elevmødet, men i Aar var der kun enkelte, som fulgte den gamle, gode Skik; men det skyldtes vel ogsaa de særlige Forhold, som gjorde sig gældende i Aar.

Lørdag Formiddag Kl. 10 begyndte saa Elevmødet med, at Dissing bød velkommen baade til de mange gamle Elever, som var mødt, og til den vordende Forstander *Peder Bukh*, som ogsaa var kommen til Stede.

Derefter holdt *Thorvald Sehested* det Foredrag om „at have et samlet Sind“, hvis Hovedtræk er gengivet foran, og senere talte *Karl Bagger* om *Natalie Zahle* i Anledning af Hundreåret for hendes Fødsel.

Efter Middagspausen talte Pastor *Nørgaard* om det aandelige Grundlag for, at Vejstrup Højskole blev rejst, og derefter ganske kort om dens Virke gennem Tiderne. Pastor *Nørgaard* sluttede sin Tale omtrent saaledes:

„Der er ikke nogen Højskole, der har en skønnere Historie end Vejstrup. Den har haft mange Vanskeligheder at kæmpe med, og den blev aldrig en Modeskole, men den er født ud af det bedste i vort Folk. Mit Ønske for den er, at den altid maa være i levende Forbindelse med alt, hvad der er af godt her paa Egnen“.

Kl. 4 holdt Elevforeningen sin aarlige Generalforsamling. Desværre var Formanden, Gaardejer *Niels Larsen*, Edelgaard, ved en Rejse i Tyskland forhindret i at deltage i Mødet; han sendte en venlig Hilsen, som blev overbragt af Dissing, der iøvrigt ledede Generalforsamlingen. Han fremsatte paa Formandens Vegne en kort Beretning om Foreningens Virksomhed og oplæste derefter

Elevforeningens Regnskab.

Indtægt:

Overført fra forrige Aar	Kr. 33,60
Medlemsbidrag for 1926	„ 1997,50
Elevernes Overskud fra Brugsforeningen	„ 4,22
	<hr/>
	Kr. 2,035,32

Udgift:

Elevskriftet 1926	Kr. 1 002,89
Porto ved Udsendelsen af Elevskriftet	„ 380,20
Kundgørelse om Elevmødet	„ 17,21
Understøttelse til Elever 1926—27	„ 500,00
Forskellige Udgifter	„ 40,00
Beholdning at overføre	„ 95,02
	<hr/>
	Kr. 2,035,32

Vejstrup Højskole, i Maj 1927.

Thøger Dissing,
Regnskabsfører.

Ovenstaaende Regnskab er fundet rigtigt.

Lakkendrup, den 27. Maj 1927.

Lars Jørgensen Duelund,
Revisor.

Regnskabet godkendtes enstemmigt.

Derefter fremsatte han paa Bestyrelsens Vegne et Forslag om, at Elevforeningen skulde paatage sig at forrente et Beløb paa 8000 Kr. af Købesummen for Skolen, som Dissing er gaaet ind paa at lade staa mod Panteret i Skolen næst efter 20,000 Kr. De 8,000 Kr. forrentes med 4½ pCt. og staa afdragsfrit indtil 1931. I nævnte Aars December-Termin afdrages 1000 Kr., og derefter afdrages Laanet fortsat aarligt

med 1000 Kr. i hvert Aars December-Termin indtil hele Laanet er afdraget med Slutningen af Aaret 1938.

Gaardejer *Jens Terkelsen*, Pavegaard ved Stenstrup, anbefalede Forslaget, og det blev ligeledes anbefalet af Landstingsmand *Gregers P. Gregersen*, Gjesing ved Esbjerg. Forslaget blev derefter enstemmigt vedtaget.

Saa var der Bestyrelsesvalg; efter Tur afgik følgende Medlemmer: Fru *Margrethe Vang Pedersen*, Munkebo, Skatteraadsformand *Lars Jørgensen Duelund*, Lakkendrup, Enkefru *Anne Hansen*, Vejstrup, Landstingsmand *Gregers P. Gregersen*, Gjesing, og Møbelhandler *Peder Lund*, Svendborg.

De genvalgte alle.

Ligeledes genvalgte *Lars Jørgensen Duelund* som Revisor.

Derefter fremsatte *Dissing* nogle Bemærkninger om, hvorfor han havde set sig nødsaget til og følte det rigtigt at afhænde Skolen. Han rettede en Tak til Elevforeningen for den Velvillie, han altid havde mødt fra dens Side, og for den Støtte, den igennem Aarene havde ydet Skolen, og han bad Elevforeningens Medlemmer vise og yde den samme Velvillie og Støtte overfor den nye Forstander. Han ønskede derefter *Peder Bukh Lykke* og Velsignelse til at føre Arbejdet videre, saaledes at det blev præget af den samme Aand, som hidtil havde været ledende for Arbejdet her, — men naturligvis paa hans egen Maade. Intet tænkende Menneske vil forlange, at han skal arbejde netop, som her er bleven arbejdet før. Nye Tider, nye Mænd og nye Arbejdsformer; men derfor kan Aanden, der besjæler under Arbejdet, godt være den samme.

Landstingsmand *Gregersen* talte smukt om sine rige Minder fra den Tid, han var Elev paa Skolen, da *Jens Lund* og *Sofie Lund* stod i deres Kraft og ved deres ypperlige Arbejde gjorde Vejstrup Højskole til en af de mest ansete Skoler i Landet; han følte

sig i den dybeste Taknemlighedsgæld til disse Mennesker og derigennem til Skolen her. Han rettede paa gamle Elevers Vegne en Tak til Dissing for det gode og trofaste Arbejde, han gennem mange Aar havde udført her. Sluttelig udtalte han, at han ogsaa vilde ønske, at den nye Forstander maatte faa Lykke og Velsignelse til sit Arbejde, saa at Vejstrup Højskole under hans Ledelse igen maatte komme i Vækst og faa en god Fremtid.

Den nye Forstander, *Peder Bukh*, fik derefter Ordet og talte omtrent saaledes:

„Jeg føler mig baade stolt og taknemlig over at blive Leder af Skolearbejdet paa denne gamle Skole, der har saa godt et Navn. Jeg siger Tak til Dissing for de Velkomstord, han har rettet til mig, og for den Imødekommenhed, han har vist under Forhandlingerne om Købet af Skolen. Jeg takker ogsaa Elevforeningen for den Støtte, som nylig er tilsagt mig, og jeg beder dens Medlemmer stille sig overfor mig som overfor et nyt Medlem af den Kreds af Mennesker, der har Vejstrup Højskole kær og gerne vil vie Arbejdet i den sine bedste Evner. Jeg takker ogsaa Landstingsmand Gregersen for de venlige Ord, han rettede til mig, og for de gode Ønsker, han udtalte for mig og mit Arbejde her. Jeg føler mig dybt beslægtet med det, der var ejendommeligt for Jens Lund og hans Virksomhed; jeg har lært at sætte Pris paa Dissing, og jeg er glad for, at han vil deltage i Arbejdet her under min Ledelse; men vi unge maa holde Højskole, som det passer sig for vore Evner og Kræfter. Tiden er jo ikke, som den var før. Vi er jo ikke Nederlagets Børn, men Genforeningens. Det skulde vort Arbejde bære Præg af. Tiden har ført med sig, at der maa blive Forandringer i Formen for Undervisningen. Derfor maa jeg have Lov til at tilrettelægge Undervisningen her, saadan som det passer bedst for mig —“.

Dermed sluttede Generalforsamlingen, og saa talte Friskolelærer *Elkjær* ud fra Ordet: Ikke synes, men være. Om Aftenen var der først Oplæsning af Dissing, og derefter fornøjede de unge blandt Mødedeltagerne sig en Timestid med Sang- og Danselege, indtil der sluttedes af med en Aftensang.

Den følgende Dag var det desværre koldt og regnfuldt, og Vejret blev daarligere og daarligere henimod Mødetid. Mange blev ved det ugunstige Vejr forhindrede i at deltage i Mødet. Alligevel var den store Sal godt besat, da Forstander Dissing bød velkommen baade til Forsamlingen og til den nye Forstander, som nu for første Gang siden sit Køb af Skolen vilde tale til den Kreds af Mennesker, som samles her.

Derefter talte *Peder Bukh*. Han indledede med at takke for det „Velkommen“, Dissing havde rettet til ham; dernæst takkede han for den Venlighed, der havde mødt ham og hans Hustru, og den pengelige Hjælp, der var tilsagt dem fra den Kreds, hvor de fremtidigt skulde have deres Virke.

Han gik derefter over til at tale om *Højskolens Opgave*, saaledes som det er Elevforeningens Medlemmer bekendt fra det Referat af Mødet, som tidligere er udsendt.

Sluttelig holdt Dissing et Foredrag om sine Minder fra Askov Højskole og sit Arbejde paa Højskolen her igennem 39 Aar; men ogsaa dette Foredrags Hovedtræk vil være kendt fra forannævnte Referat.

Elevmødet sluttede med, at den store Forsamling sang: „Til Himlene rækker din Miskundhed, Gud“.

Mange gamle Elever blev dog Aftenen ud og havde det fornøjeligt med Oplæsning, Samtale og Sang.

Frater.

Aaret, der svandt. II.

I Fortsættelse af, hvad *Dissing* har skrevet om Aaret, der svandt, vil jeg gerne her fortælle lidt om Tiden, efter at jeg overtog Skolen.

Da vi den 19. August ankom hertil med det første Læs Flyttegods, var alle Stuerne ryddede, saa det gik ret let med at faa flyttet ind. Og vi har saa at sige ikke haft Brug for Haandværkere til Reparationer eller Omlavninger. Alt kunde blive ved det gamle, kun Haven har vi ryddet lidt i.

Ikke længe efter, at vi var kommet her, begyndte vi Forberedelserne til Efteraarsmødet, som skulde begynde den 25. September. Det var jo første Gang, vi skulde forberede og lede noget her paa Skolen, og det var med ret stor Spænding og Ængstelse, vi begyndte paa Mødet. Men det gik vist nogenlunde godt. Vi var i alt Fald selv meget glade ved Mødet. Der var mange Mennesker hver Dag. De fremmede Talere var Ingeniør *Arnfred*, Askov, Forstander *H. Begtrup*, Frederiksborg Højskole, Forstander *Morten Nielsen*, Sydsjællands Landbrugsskole, og Pastor *Rosenstand*, V. Vedsted. Arnfred talte om Højskolen og dens ejendommelige Opgave, Begtrup talte om den Betydning, Trosordet kan have i Kristenlivet, Morten Nielsen talte om E. Tesdorph, og Rosenstand talte om kristelige Emner, der ledte Tanken hen paa

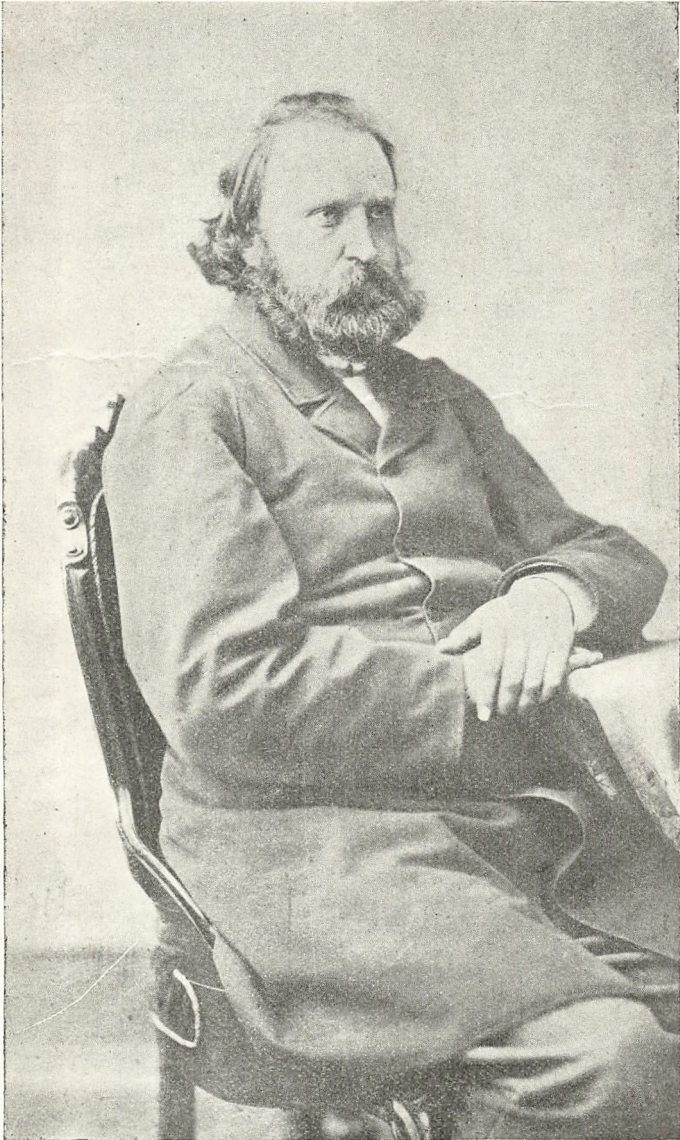
Paasken og Pinsen. Desuden talte Pastor *Nørgaard*, *Dissing* og jeg. En Aften fortalte Begtrup Sagaer, og to andre Aftener blev der læst af Lærer *Larsen*, Odense, og *Dissing*.

I den følgende Tid, til Vinterskolen skulde begynde, var jeg meget ude at holde Foredrag, mest her i Egnen, hvor man gerne vilde lære den nye Forstander at kende og tillige gerne vilde gavne mig ved at hjælpe mig til at blive kendt.

Den 3. November begyndte vi saa Vinterskolen, og Søndag den 6. holdt vi Aabningsmøde, som tillige var 60-Aars Jubilæum, da det i dette Efteraar er 60 Aar, siden Vejstrup Højskole begyndte.

Der var Formiddagsgudstjeneste den Dag, og Mødet begyndte saa Kl. 3. Først talte Pastor *Nørgaard* om „Kritik og opbyggende Arbejde“. Kritik skal til, sagde han, men den slaar aldrig til. Og de Mennesker, der blev Redskaber for det aandelige Gennembrud, der ligger bag ved Vejstrup Højskole, var ikke Kritikere. „De følte nok, at Tiderne var onde, og de led derunder. Men de fortabte sig ikke i Kritik over Tiden. Derom er der intet efterladt os. Men de gav sig til at leve inderligt og stærkt, saadan som Guds og Folkets Aand gav dem Hjælp dertil. Og de gav sig til at bygge op. Friskolen først. Det var Børnene, de først tænkte paa. Derefter Ungdommen. Derfor rejste de Højskolen 1867. Saa kunde de endelig tage fat og køre Sten til Valgmenighedskirken 1874. Den blev Samlingssted for dem alle.

Smaat begyndte de i det ydre. Friskolen begyndte inde i Kristen Hansens Huggehus, men de regnede ikke med Tallene. Det gjorde intet, at Begyndelsen i det ydre var ringe. Det vil vi ogsaa mindes i Dag, da Tallet, hvormed der begyndes, er smaat nok. Det gør ikke noget, naar blot her bliver levet og øst af Livets Kilder. Livets Værdi har intet med Tallet

Christian Malthe Kragballe,
Vejstrup Højskoles første Forstander.

at gøre. Blot Livet her maa leves i samme Aand som den, der fik de gamle, vi mindes i Dag, til at bringe store Ofre for at faa Højskolen rejst. De var, disse gamle, mere optagne af at bygge op end af at rive ned. Derfor skabte de gode Tider og var med til at give Døden i deres Tid og paa deres Egn Ulivssaar. Det var vist ikke ud fra nogen Teori, de handlede saadan. Ikke fordi de mente, at kun med det gode overvindes det onde, men fordi de ikke duede til at kritisere, derimod var Mestre til at leve. Hvilken Lykke! Hvad skylder vi ikke de Mennesker! Fordi de levede, blev de til Velsignelse — ogsaa for os, der lever nu.“ (Efter Pastor Nørgaards egen Gengivelse i „Højskolebladet“).

— Efter at Pastor Nørgaard havde talt, holdt jeg et Foredrag, hvis Hovedindhold kan gengives saadan: En af de rigeste Perioder i Historien er Tiden omkring Midten af 5. Aarh. f. Kr. i Athen. Byen var nyopbygget efter Perserkrigen. Offentlige Pladser og Templer var straalende smukke. Statuer af Marmor og Guld smykkede dem, formede, nogle af dem, af maaske alle Tidens største Billedhugger Fidias. Alt var stort og kostbart og virkelig skønt. Forfatningen var ideel og gennemført demokratisk. Statens politiske Leder, Perikles, var en af Verdenshistoriens betydeligste Statsmænd. Digtningen stod med Sofokles paa sin Højde. De statelige atheniensiske Mænd levede et Liv med høje Interesser: Politik, Kunst og Digtning.

Dog var der i denne Tids Athen noget, der var større end dette.

I al denne harmoniske Skønhed kunde man se en Mand komme gaende, barfodet, simpelt klædt, grim. Paa en aaben Plads samlede de unge om ham, og han samtalede med dem. Han havde ingen Eksamen og ingen Grad. De, der hørte paa ham, fik heller ingen af Delene. De fik heller ingen „faglig Dygtighed“. Han havde heller intet Skolemateriel eller

„tekniske Hjælpemidler“, — ikke engang en Bog, de kunde „lære at bruge“. Der brugtes ingen „pædagogisk Metode“. Og dog: naar den Mand — Sokrates hed han — snakkede med de unge, saa skete det største, som skete i Folket. Selv sagde han: „Jeg har den Tro, at der aldrig før er timedes jer og jeres Stat noget større Gode end *mit Arbejde i Gudens Tjeneste*“.

Hvad gik da dette Arbejde ud paa?

Han vilde — som sin Moder, Jordmoderen, sagde han — være med til at hjælpe Mennesker til Verden, det vil sige faa de unge til at leve et aandeligt Liv i stadig Modtagen fra og Lydighed mod Guden.

Grækerne var et æstetisk Folk; de havde Sans for det skønne og kunde skabe det skønne. Men dette medførte, at de kom til at leve i det ydre: endte i Materialisme og kom til at tage Livet som en Nydelse: endte i Egennytte.

Sokrates saa Hulheden i Tidens blændende Ydre. Han angreb sine Landsmænds æstetiske Nydelsesliv — og maatte tømme Giftbægeret derfor. Men faa Aar efter havde Vrangsiden i Grækernes Liv gennem Borgerkrig, Stænderne og Staterne imellem, gennem Nydeisessyge og manglende Offervillie, ført Folket i Undergang.

Højskolen skal gøre en Sokratesgerning i vort Folk. Vi trues af det samme, som blev Grækernes Ulykke. Og Højskolens Mænd skulde have det forud for Sokrates, at Guds Ord og Aand lever i deres Hjerter, saa at de stærkere kan opleve Aandsfællesskabets Herlighed og derfor vidne med større Mynlighed, at Aanden er bedre end Kød og Blod.

Gid det maa lykkes for os i Vinter at hjælpe de unge til at opleve Aandslivets Herlighed, saa Kærligheden fødes i deres Hjerter.

Efter dette Foredrag blev den medbragte Mad spist. Saa holdt *Dissing* den egentlige Jubilæumstale om Skolens Historie.

Men da han tænker paa at skrive en fyldig Redegørelse for Skolens Historie til et følgende Aarsskrift, ønsker han ikke sin Tale gengivet nu. Kun om Slutningen af Talen skal her nævnes nogle Ord:

Han lagde de tilstedeværende af Skolens Venner meget stærkt paa Sinde, at de skulde gøre noget for Efterskolen.

Det kan være forstaaeligt nok, at unge Mennesker her fra Egnen kan ønske samtidig at komme til en anden og fremmed Egn, naar de vil paa Højskole; men det er lige saa naturligt, at de helt unge i Overgangsalderen søger til en Efterskole i deres Hjemegn.

Det havde undret ham, at Befolkningen her i Egnen ikke rigtig benyttede sig af den lette Adgang, her var til at faa deres store Drenges paa Skole, især da alle, som har været paa Skole her, har været saa glade ved det.

Han vilde nu indtrængende henstille til alle dem, som ønsker, at Vejstrup Højskole fortsat skal leve og virke, at de gør et Arbejde for, at den lille Efterskole bliver fuld af Elever allerede i Vinter; derved ydes der hele Skolegerningen her en god og praktisk Støtte, og derved gavner de først og fremmest de Elever, som de sender hertil.

Efter Dissings Tale var der fælles Kaffebord, og ved dette talte navnlig en Del af Skolens gamle Elever. Efter „Svendborg Avis“ hidsættes her et kort Referat af de Udtalelser, som blev fremsat:

Den første Taler var *Niels Pedersen*, Gravvænge, der for 59 Aar siden holdt sit Indtog paa Vejstrup Højskole. Det, der særlig havde faaet Betydning for ham udover de elementære Kundskaber, var Jørgen Pedersens Oplæsning af Digterværker. Niels Petersen mente, han var for ung, 18 Aar, til at modtage den aandelige Paavirkning, burde snarere have været paa en Efterskole. Fem Aar senere kom han paa Testrup og var da moden til at modtage den rige Paavirkning.

Niels Pedersen sluttede med at udtale Haab om, at Skolen maatte gaa en god Fremtid i Møde under den nye Forstander. Han gør det Indtryk, at man gerne vilde betro ham sine Børn.

Skatteraadsformand *L. J. Duelund*, Lakkendrup, Elev fra 1876—77 og 1880—81, mindedes de ydre Forandringer, der var sket ved Skolen, og talte derefter om Jens og Sofie Lund. Det var dem, der satte saa stærkt Præg paa de unge, der kom paa Skolen dengang. Det var Jens Lunds stærke overbevisende Ord, hans malifulde Stemme, der smittede os allesammen, kristeligt, menneskeligt og folkeligt. Vi fik Indtryk af, at det vilde være os en Hjælp i Livet fremefter at kunne leve, som han opflammede os til. Jeg er sikker paa, at det for de allerfleste af hans Elever satte et saadant Præg, at de fik Lykke til at leve Livet bedre, end hvis de ikke havde været paa Højskole. Fru Sofie Lund kom vi til at staa meget nær og holde af. Hun havde en mærkværdig Sans for det skønne og poetiske. Vi ønskede tidt, hun vilde paavirke os videre i den Retning. Hos Højskolelærer Andersen og Hustru kom Eleverne frit; de var saa umiddelbart tiltalende. Men det var Jens og Sofie Lund, der bar Skolen.

Jeg ønsker til Lykke med de 60 Aar i Haab om, at Forstander Bukh maa faa Lykke til at fortsætte Skolen, og at den maa vise sig levedygtig. Det er Egnen, der skal bære Skolen, ogsaa ved at sende Børnene til Efterskolen. Faar Skolen mere Støtte, vil det være til Beroligelse for alle, der ønsker, den maa leve og trives.

Gaardejer *Hans Christensen*, Gravvænge: Jeg vil ogsaa gerne sige Tak til den gamle Skole, som jeg har siddet i Taknemlighedsgæld til i saa mange Aar. Det er 40 Aar siden, jeg var Elev her. Dem, jeg bedst husker, er Lærer Andersen og Hustru. Hvor var vi glade for at komme hos dem. Andersen kunde

læse for os, saa Taarerne trillede os ned ad Kinderne. Jeg var opladt for at høre, hvad godt der blev talt. Jens Lunds Foredrag staar for mig i en Glans, jeg aldrig glemmer. Hans Hustru kom til at betyde overordentlig meget for mig. Hun var jo en ejendommelig, særpræget Kvinde. Samtalerne med hende og Jens Lunds Foredrag kommer stadig til at staa klarere og klarere for mig. Jeg vil ønske for de nye Ledere, at de maa faa Lykke og Held til at fortsætte, som de gerne vil, og som vi gerne vil, de skal gøre. Det skulde være mærkeligt, om vi ikke kendte en halv Snes Gutter i vor Kreds, som vi kunde sende til Efterskolen allerede i Aar.

Gaardejer *Pedersen*, Skerninggaard: Det er den gamle Garde, der taler i Aften, og ogsaa jeg vil gerne være med til at udtale Taknemlighed overfor den gamle Skole. Jeg kom hertil for 36 Aar siden og blev hurtig klar over, at her var Mennesker, som vilde danne os til vaagne danske Borgere med ægte Kærlighed til vort gamle Land. Jeg husker særlig et Foredrag af Jens Lund om de sønderjydske Forhold. Vi var 60 unge Karle, der var saa grebne, at jeg aldrig glemmer det. Med den Tale fik Jens Lund os til at forstaa Betydningen af at vedligeholde Forbindelsen med Hjem og Land.

Minderne vælder ind over os, og lykkeligt er det at dykke ned i Mindernes dybe Brønd. Jeg har ualmindelig mange smukke Minder, men Minderne fra Vejstrup Højskole er næsten dem, jeg helst dvæler ved. Det er rart at tænke paa, hvad Jens Lund og Dissing dannede af det Menneskemateriale, de fik. Dissing var os en udmærket Kammerat, forklarede jævnt og forstaaeligt, hvad vi trængte til at vide. Jeg er glad for, at Dissing vil fortsætte, saa langt han kan. Han er en god Mand for den danske Folkehøjskole. Er der noget, der kan være med til at højne Niveauet, er det de tusinde Hjem. Vi har en ual-

mindelig god Lærerstand og staar i stor Gæld til den danske Folkehøjskole. Staar vi højt her hjemme i kulturel Henseende, er det de tre Hovedfaktorer, vi har at takke derfor. Vejstrup Højskole har altid arbejdet paa at give de unge, der holdt deres Indtog her, gode Minder og et Livsindhold, der kan bære.

Sadelmager *H. Chr. Lund*, Svendborg: Jeg var Elev her for 50 Aar siden og fik en Paavirkning, som jeg er ualmindelig taknemlig for, saa meget, at jeg næsten hver Dag maa sige Tak for den. Jeg var oprindelig uvillig stemt overfor Højskolen; men saa snart jeg havde hørt Jens Lund, fik jeg en hel anden Opfattelse, blev saa begejstret, at jeg gav mig til at klappe i Hænderne! Jeg blev i den Vinter paa Vejstrup Højskole et helt andet Menneske; det har jeg særlig Jens Lund at takke for. Jeg staar med en inderlig Tak til Skolen her og ønsker den Held og Lykke med Gerningen, saa den maa blive til Gavn og Støtte for mange unge Mennesker.

Jørgen Hansen, Kogtved (Elev fra 1887—88) kunde ganske og aldeles slutte sig til de anerkendende Ord, der var udtalt. Jens Lunds Bibelforedrag og Sofie Lunds fine æstetiske Sans var det, der havde gjort det stærkeste Indtryk paa ham. Han udtalte de bedste Ønsker om, at Elevtallet maatte vokse. Jens Lund havde en ualmindelig trofast Medhjælper i Thøger Dissing. Han staar som en meget prøvet Mand; lad os udtrykke vor Deltagelse for ham ved at rejse os.

Fru *Vilh. Kristensen*, Hjelmkilde, udtalte en hjertelig Tak for, hvad Jens Lund og Sofie Lund havde været for de unge. De havde en stor Børneflok, men regnede ogsaa alle os Elever for deres Børn. Schrøder sagde engang, at de bedste Elever fik han fra Vejstrup og Testrup. Jeg husker Fru Lund sige: Vi taler til Eleverne om Følelsen og Villien. Det var det, de lagde deres Kræfter i og gjorde saa godt. De vilde

saa gerne gøre de unge Mennesker til gode Mennesker, tage dem bort fra meget af det grimme og onde her i Verden, lære dem vor Gud og os selv at kende.

Jeg vil ønske, at Skolen her maa fortsætte i det gamle Spor og kunne give de unge Daad og Dygtighed.

Friskolelærer *Em. Petersen*, Kadsebølle, takkede for godt Gæstevenskab gennem Aarene og ønskede Dissing en god Livsaften paa Vejstrup Højskole. Han havde glædet sig meget over at se den sluttede Familiekreds samlet her i Dag. Det maatte være et godt Varsel for Fremtiden.

Niels Pedersen, Gravvænge, skildrede den Betydning, Jens Lund har haft for Bornholmerne, og fortalte Oplevelser om, hvor glade og taknemlige de var for Paavirkningen fra Vejstrup.

Pastor *Nørgaard* lagde Forsamlingen indtrængende paa Sinde at gøre noget for Efterskolen, ogsaa i Vinter. Det har saa stor Betydning for dens Fremtid, at den straks faar Elevantallet sat op. Pastor *Nørgaard* udtrykte sin Glæde over den Indsats, Skolen havde gjort for Valgmenigheden, udtalte nogle hjertelige personlige Mindeord om Karen Dissing og fremhævede det glædelige i det store Fremmøde i Dag. Varsler det ikke godt! Hvilke dejlige Minder der er jremdraget. Lad os være enige om at være lige saa trofaste, naar der en anden Gang kaldes fra Højskolen. Det siges, at de unge skal rejse ud, men naar vi nu her har hørt alle de gode Minder, Egnens Folk har fra deres egen Skole, kan man dog vist tvivle om, hvorvidt det er rigtigt.

Th. Dissing: Havde Jens Lund været her, vilde han med Tak have nævnt de Præster, der har været i Vejstrup Valgmenighed, og takket dem for al Støtte og Hjælp. Vi har haft 4 Præster, dem skylder vi meget for god, venlig, udmærket Hjælp. Hvor har der i det hele taget været mange gode og venlige Mennesker, som har hjulpet os.

Forstander *Bukh* takkede for de mange gode Ønsker, der Gang paa Gang er givet os. Der er en Velsignelse i dette med de gode Ønsker. Det er Egnens Kredse her, der skal bære Skolen. Vi skylder Kredsen overmaade megen Tak. Hvad der er sagt her i Aften, vidner om, at en Kreds staar bag ved en Skole. En saadan Skole kan slet ikke gaa i Staa. Tak for i Aften.

Dette Møde blev for os alle, Lærere og Elever tør jeg sige, en rig Oplevelse og en ypperlig Hjælp til at faa godt begyndt paa Vinterens Skolearbejde.

Nu gaar da saa Arbejdet og Samlivet her sin gode Gang. Vi har baade Efterskole og Højskole. Det var ikke min Tanke fra først af, at her skulde holdes Efterskole, skønt Dissing havde opfordret mig til det flere Gange. Men efterhaanden som jeg blev fortrolig med Bygningerne her, blev jeg klar over, at her var særlig gode ydre Betingelser for en saadan Skole. Skolestue og Elevværelser i samme særlige Bygning, Værksted med Høvlebænke og Værktøj ved Siden af, alt var rede. Jeg kom ogsaa til at tænke paa, at Sydøstfyn og de sydlige Øer ikke havde nogen Efterskole, og endelig hørte jeg flere gamle Efterskoleelevers Forældre udtale kraftigt rosende Ord om Efterskolearbejdet her. Dette tilskyndede mig, saa jeg alligevel besluttede at holde Efterskole. Det har jeg heller ikke fortrudt, skønt Skolen kun har seks Elever. Vi haaber paa nogle flere efter Jul, og vi er saa glade ved de 6 og ved Arbejdet med dem, saa vi synes, at Skolelivet her vilde blive meget fattigere, hvis vi ikke havde Efterskolen.

Paa Højskolen har vi 11 Elever. De har deres Skolestue til højre for Privatgangen eller Telefonstuen. Der er lige Plads til dem. Og vi spiser i den private Spisestue. Paa den Maade faar vi det hyggeligt og hjemligt. Hele Husstanden kan leve

sig nær sammen, og vi har lært, at der godt kan holdes Højskole med 11 Elever. Ja, jeg har en Følelse af, at vi gennem det, at her er saa faa, kan ledes ind i at holde Højskole paa en oprindelig og personlig Maade, som er frugtbar baade for Elever og Lærere.

Ja, saa sender min Kone og jeg iøvrigt vore bedste Hilsener her med Aarsskriftet. I den Henvendelse til gamle Vejstrup Elever, der blev udsendt i Sommer, har jeg kort redegjort for, hvad der fik os til at sige ja til Dissings Tilbud om Køb af Skolen.

Vejstrup Højskole er jo ikke først og fremmest Bygningerne her. Heller ikke Forstander eller Lærere. Den er et Fællesskab af Mennesker, et Fællesskab om et Aandsliv, som denne Skolebygning er bestemt til at give Rum for, og som vi Lærere gerne vil være Tjenere for.

Der kommer stadig nye Folk med i dette Fællesskab: som Elever eller Lærere eller som Gæster ved vore Møder. Nu er min Kone og jeg altsaa ogsaa kommet med. Og der er kommet en ny Lærer med. Vi beder om at blive betragtede som hørende Vejstrup Højskole til.

Gid nu Livet iblandt os maa blive ved at gro. Gid vi alle maa faa Sind til at være Aandslivets Tjenere.

Aarsskriftet fremtræder i Aar i en forandret Dragt. Det er Kordegn *Valdemar Vaaben*, Svendborg, som har tegnet Omslaget. Han er velkendt og anerkendt for sine fine Akvarelmalerier og sine levende og morsomme Børnetegninger. Naar jeg har ønsket, at Vaaben skulde tegne netop dette Symbol: *Kilden*, saa ønsker jeg, det skal være et Udtryk for, at vi her paa Vejstrup Højskole gerne vil lede de unge til det levende Kildevæld. Dybest set formaar vi jo ingen

Ting selv. Vi kan ikke mætte unge, tørstende Men-
neskesjæle. Men vi tør vidne, at vi selv har fundet
til Livskilderne. Og vi tør tro, at vi kan hjælpe an-
dre til ogsaa at finde ind til det Aandens Kildevæld,
som rinder i vort Folk, saa de unge kan blive op-
livede ved det. For det er Aanden og *kun* Aanden,
der levendegør. — *Lærken* kan saa være Udtryk for
Haabet, det levende Haab, vi har om Foraar i Fol-
ket trods alle Vintertegn.

Hermed ønskes alle Aarsskriftets Læsere en vel-
signet Jul.

Peder Bukh.

Det kirkehistoriske Møde.

I sidste Aarskrift blev givet Meddelelse om et kirkehistorisk Møde, som Vejstrup Valgmenighed og Vejstrup Højskole i Fællesskab agtede at afholde. Om dette Mødes gode Forløb kan læses her i Aarskriftet. Men i denne Vinter vil vi indbyde til et lignende Møde, som skal danne en Fortsættelse af det forrige. Det vil blive afholdt her paa Højskolen i Dagene 8., 9., 10. og 11. Marts 1928. De tre første Dage er der Foredrag Kl. 2 og Kl. 4^{1/2}. Den sidste Dag, som er en Søndag, er der Gudstjeneste i Valgmenighedskirken Kl. 2, og derefter fortsættes Mødet paa Højskolen med Foredrag Kl. 4^{1/2} og Kl. 7.

Der vil blive talt af følgende Mænd om de vedføjede Emner:

Valgmenighedspræst *A. Nørgaard*: *Middelalderen.* (4 Foredrag).

Forstander *Th. Dissing*: *Benedikt af Nurcia.* (1 Foredrag).

Friskolelærer *Kr. J. Elkjær*: *Et gammeltestamentligt Emne.* (1 Foredrag).

Forstander *Peder Bukh*: *Da Kristendommen kom til Danmark.* (2 Foredrag).

Som sidste Aar vil vi gerne i Aar have, at Mødedeltagerne bliver her om Aftenen til Samvær, muligvis Forhandling eller Oplæsning i Tilknytning til Dagens Foredrag.

Tilrejsende Mødedeltagere kan faa Kost og Bolig paa Skolen, men maa selv medbringe Sengetøj. Imellem Foredragene om Eftermiddagen kan alle faa Kaffe, og efter det andet Foredrag kan der faas Aftensmad.

Alle, der ønsker at deltage, bedes indmelde sig til Højskolen inden 1. Marts, og samtidig bedes de meddele, om de ønsker at spise paa Skolen.

Kr. J. Elkjær.   **Anders Nørgaard.**

Peder Bukh.

Elevmødet 1928

afholdes i Dagene *16. og 17. Juni*. Der begyndes den første Dag *Kl. 3 Eftm.* med Foredrag og fortsættes Søndag den 17. med Gudstjeneste i Valgmenighedskirken *Kl. 10*, Elevforeningens Generalforsamling *Kl. 2* og Foredrag *Kl. 4*.

De, som ønsker at overnatte paa Skolen, bedes meddele det hertil inden *10. Juni* og selv medtage Tæpper.

Niels Larsen.

Peder Bukh.

Efteraarsmødet 1928

begynder *Søndag den 23. September*. Nærmere Bekendtgørelse kommer i fynske Blade og i „Højskolebladet“.

Peder Bukh.
